

Kvalitetsprogram för gestaltning Dnr 2011-16149 December 2014

NORRA DJURGÅRDSSTADEN

BROFÄSTET

Kvalitetsprogrammet är ett dokument som upprättas av staden i samarbete med berörda byggherrar och arkitekter för att samordna den yttre miljöns utformning. Syftet är att säkerställa god utformning och hög kvalitet på gestaltningen av byggnader, gårdsmiljöer och offentliga rum. Kvalitetsprogrammet är ett komplement till detaljplanerna och hänvisas till i de exploateringsavtal som tecknas mellan exploateringsnämnden och respektive byggherre.

Godkänt av stadsbyggnadsnämnden 20xx-xx-xx

Norra Djurgårdsstaden

En miljöstadsdel i världsklass

År 2030 ska Stockholm vara främst gällande omställningen till det klimatanpassade samhället. Vår stad är redan i dag världsledande i att utveckla, marknadsföra och tillämpa ny energi- och miljöteknik och denna position ska förvaltas och stärkas. Norra Djurgårdsstaden har särskilt goda möjligheter att bli en internationell förebild inom hållbart stadsbyggande. Här kommer den växande storstaden att kunna förenas med de värden som gör Stockholm unikt: närheten till vatten och natur. Genom innovativ miljöteknik och kreativa lösningar kommer Norra Djurgårdsstaden att bli ett skyltfönster för hållbart stadsbyggande.

Stadsutvecklingsområdet kommer att få 12 000 nya bostäder och 30 000 nya arbetsplatser, allt från hamnanknutna verksamheter till företag inom finansiella tjänster, media och etableringar inom tjänste- och kultursektorn. Stadsdelen, som finns i ett av Stockholms bästa lägen i gränslandet mellan stenstad och natur, kommer att bli en levande och vital del av innerstaden.

Den nya stadsdelen kommer att erbjuda en urban miljö präglad av mångfald, både arkitektoniskt och livsstilmässigt. Boende och verksamma kommer att uppmuntras till egna initiativ och en ansvarsfull livsstil som också skapar goda sociala relationer. En blandning av bostäder, arbetsplatser och service skapar förutsättningar för att människor med olika bakgrund och i olika åldrar ska lockas till att bo, leva och arbeta i Norra Djurgårdsstaden.

Byggherrar:

BESQAB

EM

EINAR MATTSSON

HSB – där möjligheterna bo

Oscar Properties

Stockholmshem

Arkitekter:

Andersson Jönsson Landskapsarkitekter AB
Södermannag. 5 • 116 23 Stockholm • Tel. 08 442 19 90 • www.aj-landskap.se

**ARRHOV
FRICK**

DINELLJOHANSSON

Nyréns Arkitektkontor

**sandell
sandberg**

**Semrén+
Månsson**

topia landskapsarkitekter

urbio

**VARG
white**

Kvalitetsprogrammet har utarbetats i samråd med byggherrarna och deras konsulter. Programmet är sammanställt av stadsbyggnadskontoret genom Helena Ackelman. Från stadsbyggnadskontoret har även Jonas Claeson, Anna-Stina Bokander och Malin Klävus medverkat. Exploateringskontoret har medverkat genom Anders Widerberg, Gösta Olsson och Bo Persson. Trafikkontoret har medverkat genom Stina Airijoki och Sanna Tegnér.

Andersson Jönsson Landskapsarkitekter AB genom Anders Jönsson, Anna Englund och Julia Pütsep. Färgsättningskonsult har varit Tuva Lillie-marck, Per Sundstedt AB. Belysningskonsult har varit Maria Carlsson, EnergoRetea AB. Ledningssamordnare har varit Claes Pählman.

Illustrationerna på sidorna 2, 3, 8 och baksidan är framtagna av Arrhov Frick arkitekter på uppdrag av staden.

Illustrationen på sidan 50 är framtagen av Rosenbergs arkitekter på uppdrag av staden

Illustrationerna på sidorna 7, 46, 47, 48, 49 och 51 är framtagna av Andersson Jönsson Landskapsarkitekter

Övriga illustrationer är framtagna av namngivna arkitekter på aktuella sidor samt av stadsbyggnadskontoret om övrigt inte anges.

Innehåll

1. INLEDNING	6
1:1 Bakgrund	6
1:2 Miljöprofil	6
2. ÖVERORDNADE GESTALTNINGSMOTIV	7
2:1 Stadsbyggnadskarakter	7
2:2 Planens Syfte	8
3. BYGGNADSUTFORMNING	9
3:1 Struktur och byggnadstyper	9
3:2 Samordning inom projektet och med angränsande kvarter	10
3:3 Byggnadselement	10
3:4 Färgsättning	11
3:5 Bostadskvalitéer/lägenhetsutformning	11
3:6 Reklam och skyltning	12
4. UTFORMNING: BYGGNADSPROJEKT OCH KVARTERSMARK	13
4:1 Kv B1 Tobin Properties & Ebab genom Semrén & Månsson Arkitektkontor	14
4:2 Kv B2 Einar Mattsson genom Varg Arkitekter	17
4:3 Kv B3 Oscar Properties genom Arrhov Frick Arkitektkontor	20
4:4 Kv B4 Besqab genom White Arkitekter	22
4:5 Kv B5 Stockholmshem genom DinellJohansson Arkitekter	24
4:6 Kv B6 Einar Mattsson genom Varg Arkitekter	28
4:7 Kv B7 Riksbyggen genom SandellSandberg Arkitekter	30
4:8 Kv B8 HSB genom Nyrens Arkitektkontor	32
4:9 Kv B9 Åke Sundvall genom AnderssonArfwedson Arkitekter	36
4:10 Kv B10 Stockholm Vatten genom Nyrens Arkitektkontor	37
5. UTFORMNING: Gårdar	38
5:1 Kv 1 Tobin Properties & Ebab, Einar Mattsson och Stockholmshem genom Urbio	40
5:2 Kv 2 Stockholmshem, Oscar Properties, Åke Sundvall och Besqab genom Landskapslaget	42
5:3 Kv 3 Riksbyggen och HSB genom Topia Landskapsarkitekter	44
6. UTFORMNING: ALLMÄN MARK	46
6:1 Park	46
6:2 Torg	49
6:3 Gator	50
6:4 Utrustningsprogram	52
6:5 Färgsättning	52
6:6 Material	52
6:7 Belysning	52
6:8 Konstnärlig utsmyckning	53
6:9 Skyltning/Vägvisning	53
6:10 Tillgänglighet och användbarhet för funktionshindrade	53

1. Inledning

1:1 Bakgrund

Kvalitetsprogrammet är ett dokument upprättat av staden i samarbete med berörda byggherrar för samordning av den yttre miljöns utformning. Kvalitetsprogrammet utgör ett komplement till detaljplanen och hänvisas till i de exploateringsavtal som tecknas mellan exploateringsnämnden och respektive byggherre. I de dokument som upprättas för utbyggnaden av del av Norra Djurgårdsstaden - Brofästet har följande formulering inskrivits:

”För att samordna och skapa gemensamma kvaliteter i den nya bebyggelsen och för att samordna utformningen av fastigheternas gårdar, med utformningen av gator och parker inom planområdet kommer ett kvalitetsprogram att upprättas. Kvalitetsprogrammet skall utgöra ett för Staden och byggherrarna gemensamt underlag för projektering, bygglovhantering, byggande och förvaltning av bebyggelse inom planområdet.

Bolagen förbinder sig att medverka i arbetet med att upprätta kvalitetsprogrammet, att ta fram erforderligt underlag och bekosta sin del av arbetet. Kvalitetsprogrammet utarbetas av stadsbyggnadskontoret, i samråd med exploateringskontoret och byggherrarna inom planområdet.

Bolagen förbinder sig att följa kvalitetsprogrammet vid projektering, upphandling och uppförande av bebyggelse på fastigheten samt att ha kostnadsansvaret för dess genomförande.”

Avsikten är att lägga fast en kvalitetsnivå som staden och byggherrarna gemensamt enats om, både för de enskilda byggnadsprojekten som för stadens egna anläggningar. Inom ramarna för denna kan sedan mindre förändringar göras, om de kan ske med bibehållen eller högre kvalitet. Genom att tidigt klargöra byggherrarnas och stadens ambitioner för detaljutförandet ökar möjligheten att säkerställa kvalitéerna vid genomförandet. Kvalitetsprogrammet godkänns av stadsbyggnadsnämnden och utgör därefter underlag för projektens bygglovprövning. Kvalitetsprogram avses upprättas för Norra Djurgårdsstadens alla större detaljplaneområden som i huvudsak innehåller bostäder och verksamheter eller omfattar miljöer med särskilt kulturhistoriskt värde. Det är en väsentlig planuppgift att formulera en sammanvägd kvalitetsnivå anpassad till Norra Djurgårdsstadens speciella läge och förutsättningar.

Vid planering och utformning av bebyggelsen har utgångspunkter bl.a varit områdets läge i anslutning till Stockholms innerstad, omkringliggande park- och kulturmiljö samt den kulturhistoriskt värdefulla gasverksbebyggelsen.

Avsikten är att planera och utveckla en miljöstadsdel med en blandad bebyggelse bestående av klimatsmarta bostäder, lokaler, kontor, butiker och serviceanläggningar.

1:2 Miljöprofil

I miljöprogrammet 2008-2011 fastslår kommunfullmäktige i Stockholm stad att erfarenheterna från Hammarby Sjöstad ska tas till vara och att två bostadsprojekt ska planeras med en tydlig miljöprofil. I budgeten för 2008 pekas Norra Djurgårdsstaden ut som det ena av de två områdena med visionen att skapa en miljöstadsdel i världsklass. Beslutet ligger i linje med stadens vision för 2030 – ”Ett Stockholm i världsklass”. Enligt visionen ska Stockholm 2030 vara både världsledande i att utveckla, kommersialisera och tillämpa ny energi- och miljöteknik och en stad där det skapas stadsutvecklingsprojekt som utgör internationella föredömen.

Miljöprofilområdena tjänar tre viktiga syften:

- ▶ De skall befästa Stockholms position som en ledande huvudstad i klimatarbetet.
- ▶ De skall stödja marknadsföringen av svensk miljöteknik.
- ▶ De skall vara föregångare som utvecklar ny teknik som senare kommer allt bostadsbyggande i Stockholm till godo.

Då miljöfrågorna inom projektet spänner över systemgränser och berör många kunskapsområden är det viktigt att de samordnas väl. De mål och åtaganden som tas fram måste vara tydliga och uppföljningsbara och formuleras i samförstånd mellan berörda aktörer. Redan på planeringsstadiet är det viktigt att ta hänsyn till hur och vem som ansvarar för uppföljning av mål och åtaganden.

Genomförandet och utformningen av den speciella miljö- och kretsloppssatsningen för Norra Djurgårdsstaden kommer att regleras i andra former än i detta program för gestaltning.

2. Överordnade gestaltungs-motiv

Planområdet har under en längre tid ingått i område för gasproduktion och har i huvudsak använts för industriändamål i form av upplagsområde för kol och koks samt hantering av dessa massor. Delar av området har inte nyttjats aktivt för stadsgasproduktion sedan 1970-talet då stadsgasproduktionen förändrades. I det närmaste all verksamhet i området är avvecklad.

Planområdet ingår i dalstråket Fiskartorpet-Fisksjöäng-Husarviken som ursprungligen utgjorts av gräsmarker och vattenområden men som under hand har fyllts ut och förändrats i takt med gasverksamhetens utveckling. Landhöjningen har ytterligare bidragit till att minska vattenytorna i området. Dalgången kantas av vegetationsklädda höjdparter, exempelvis Hjorthagsberget som delvis är markant och brant. Husarviken kantas av vegetation där en alridå på södra sidan utgör

ett tydligt landskapselement. Planområdet i sig är relativt plant då det huvudsakligen ligger på utfylld mark. Marken inom planområdet är delvis förorenad genom de massor som använts vid utfyllnaden och tidigare industriell verksamhet.

2:1 Stadsbyggnadskarakter

Ambitionen är att Norra Djurgårdsstaden ska bli en del av innerstaden med en stark attraktionskraft och en identitet som präglas av god arkitektur och hållbarhet. Läget nära Kungliga Nationalstadsparken, Husarviken och den unika tegelarkitekturen i gasverksområdet, ritad av Ferdinand Boberg, ger området en unik karaktär. Utformning, färgsättning och materialval för den nya bebyggelsen ska utgå från och inspireras av omgivningens natur och arkitektur och ta hänsyn till dessa värden.

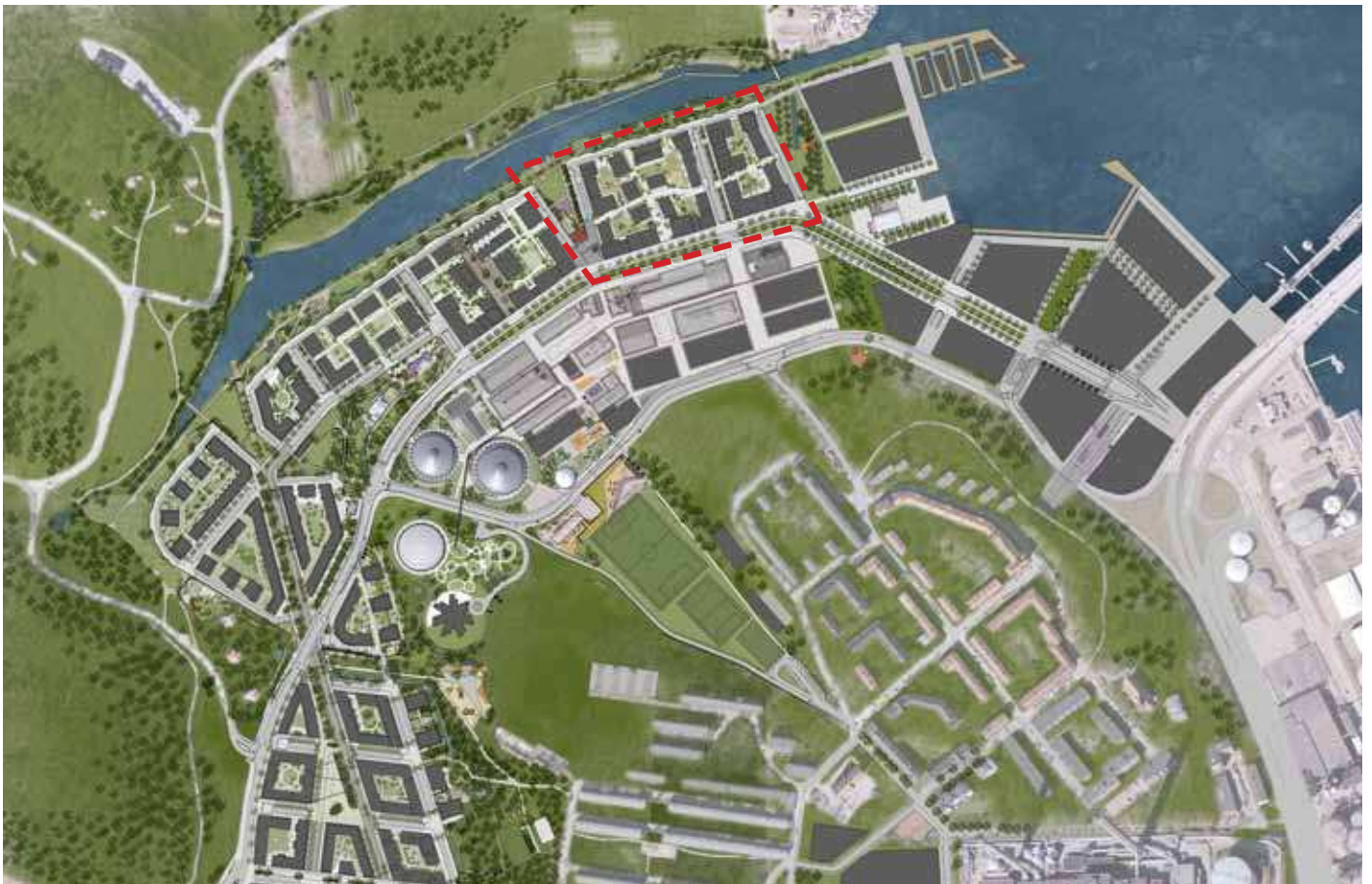

BILD 2:1:1 Illustrationsplan, det område som kvalitetsprogrammet omfattar är markerat med röd streckad linje

Den aktuella detaljplanen innehåller i huvudsak bostäder men inom planområdet planeras även kommersiella lokaler i bebyggelsens gatuplan för etablering av service och handel, samt två förskolor integrerade i kvarteren.

Husens höjd är varierad och anpassar sig till omgivande landskap. Miljön ska kännas trygg och säker och man ska ha god överblick i det offentliga rummet. Detta styr hur kvarter, bostadsgårdar och parker utformats och avgränsats. Den nya bebyggelsen i Norra Djurgårdsstaden utformas med tydligt definierade privata och offentliga rum.

2:2 Planens syfte

Detaljplanen ingår i stadsutvecklingsområdet Norra Djurgårdsstaden som staden identifierat för övergripande stadsomvandling för blandad bebyggelse. Området omfattar totalt ca 12 000 bostäder samt 30 000 arbetsplatser och är därmed ett av Europas största stadsutvecklingsprojekt.

Planen syftar till att möjliggöra bebyggelse för i huvudsak bostadsändamål på mark som tidigare använts för industriändamål.

Planen omfattar ca 580 bostäder fördelade på tre kvarter. Detaljplanen omfattar även mark för allmänt ändamål, gata, torg och park.

För en mer detaljerad beskrivning av planens uppbyggnad hänvisas till planbeskrivningen för Brofästet - del av Norra Djurgårdsstaden (Dp 2011-16149).

Gestaltningen av Brofästet ska utgå från:

- Det unika läget mellan Gasverket och Kungliga nationalstadsparken
- Målet att skapa en levande stadsdel med både sociala och estetiska kvalitéer
- Norra Djurgårdsstadens miljöprofil skall nyttjas medvetet i gestaltningen av området

BILD 2:2:1 Montage av bebyggelsen mot Husarviken.

3. Byggnadsutformning

3:1 Struktur och byggnadstyper

De båda miljöerna med Gasverket i söder och Kungliga nationalstadsparken i norr utgör de viktigaste gestaltningsförutsättningarna för området, både när det gäller att forma ett hänsynsfullt möte och att ta tillvara värdefulla utblickar och andra kvalitéer. För utformning av nya byggnader och stadsrum inom denna miljö ställs särskilda krav hög arkitektonisk kvalitet.

Planen utgår från en enkel struktur med stråk av olika karaktär som delar in området i sex små kvarter, varav några tillsammans bildar större kvarter. De nord-sydliga stråken medger raka siktlinjer mellan huvudgatan och Husarviken. De öst-västliga stråken utgörs av områdets huvudstråk: huvudgatan och Husarviksgatan, samt ett internt stråk som löper genom kvarteren.

Principen för höjdsättning av byggnader i området innebär att högre byggnader (ca 6-10 vån) placeras utmed huvudgatan och att lägre bebyggelse (4 vån) placeras mot Husarviken. Syftet är att förstärka områdets befintliga nivåskillnader, att markera områdets huvudstråk med en högre skala samt att möta Husarvikens småskaliga landskapsrum med lägre bebyggelse.

För att skapa en varierad stadsbild, som speglar gasverksområdets variation i volymer, samt att möjliggöra goda solljusförhållanden råder på vissa platser det omvända förhållandet: enstaka högre byggnader (7-8 vån) placeras utmed Husarviken och luckor med låga byggnader placeras utmed huvudgatan, för att möjliggöra solinfall på gårdarna

Variationen i volymer ger möjlighet att skapa en stadsbild som är avläsbar på håll, och samtidigt ger möjlighet till upplevelser i den lilla skalan, upplevd av den gående längs trottoaren.

Ett antal högre byggnader placeras längs huvudgatan och Husarviksgatan, bland annat i fonden på huvudgatan där den byter riktning. Särskild omsorg bör ägnas gestaltningen av dessa karaktärsskapande exponerade byggnader i området.

Ett antal 8 meter långa och 18 meter djupa byggnader utgör länkar mellan de större volymerna längs huvudgatan. Avsikten är att dessa, genom att utgöra egna små fastigheter, skall kunna ges ett tydligt individuellt uttryck, präglat av den som bygger och bebodder huset. Den lilla skalan medger stor frihet i gestaltningen.

Gestaltning för en levande stadsmiljö

Stadsliv skapas i mötet mellan byggnader och offentliga rum. Medlen att uppnå detta är flera och berör både byggnadernas

innehåll och form. Avsikten är att ge området en tydlig och överblickbar struktur som erbjuder möjlighet till social interaktion i olika hög utsträckning.

Generellt gäller att lokaler för verksamheter ska placeras i mötet med områdets huvudgata. I övrigt gäller att arbeta med ljusa och öppna entréer, bokaler, cykelrum, gemensamhetslokaler såsom tvättstugor eller föreningsrum samt i de delar där förgårdsmark pekats ut med entréer till lägenheter.

Mötet mellan offentligt och privat

Bebyggelsen organiseras enligt principen med en mer offentlig gatusida och en privat gårdssida, som på olika vis skapar förutsättningar för rekreation, lek och vardagliga möten. Gränsen mellan privat och offentligt skall vara avläsbar, men kan innehålla zoner med olika grad av offentlighet.

Längs områdets huvudgata möter byggnaderna direkt den offentliga gatamiljön. Längs de mindre gatorna anordnas förgårdsmark av mer eller mindre privat karaktär. De halvprivata zonerna bidrar till att befolka och variera gatamiljön i de delar där verksamhetslokaler saknas. Förgårdsmarken ger möjlighet både att uppehålla sig och sätta personlig prägel på stadsbilden. Förgårdsmarken ska tydligt avgränsas mot gatan med till exempel en låg mur och kunna rymma både gemensamma entrétytor och privata uteplatser. I vissa lägen kan förgårdsmarken höjas upp i förhållande till gatan, för att hantera entréförhållanden och förstärka den privata karaktären. Den bör dock inte ligga högre än ca 80 cm över gatan.

Korta byggnader, flera entréer

Byggnaderna skall så långt som möjligt ”landa på marken” och ges en tydlig koppling till gatan. Entréer skall placeras tätt för att bidra till öppna och levande bottenvåningar.

Korta byggnadskroppar ska eftersträvas, max 18 meter. Detta är särskilt angeläget längs de sluttande gatorna i området, där nedtrappningen längs gatan ska ske mjukt och anpassat till gatunivåerna för att undvika höga socklar. Nivåskillnader i förhållande till gårdsbjälklag bör hanteras genom upphöjda uteplatser eller andra anpassningar på gårdsidan.

Butiker, lokaler och flexibla bottenvåningar

Ambitionen är att skapa förutsättningar för verksamheter i bottenvåningarna på så många platser som möjligt. Längs områdets huvudgata, samt i strategiskt belägna hörnlägen, ska verksamhetslokaler inrymmas i bottenvåningarna.

Längs övriga gator bör entréförhållanden och våningshöjder i bottenvåningarna så långt som möjligt utformas så att en flexibel användning möjliggörs, dvs att bostäder i bottenvåningarna på sikt skall kunna omformas för att rymma mer publika verksamheter. Detaljplanen medger att lokaler för verksamheter samt inryms i alla bottenvåningar inom planområdet.

3:2 Samordning inom projektet och med angränsande kvarter

Målsättningen är att bebyggelsen ska ha en sammanhållen karaktär och en klart avläsbar identitet. Detta bygger på en starkt bunden planstruktur där varje kvarter varierar utifrån arkitekternas och byggherrarnas intentioner. Den bostadsbebyggelse som tidigare uppförts längs gator i innerstaden i samband med malmarnas utbyggnad har gestaltningsmässigt samordnats med hjälp av lokala byggnadsordningar som komplement till stadsplanerna. På samma sätt har staden i denna etapp upprättat gestaltningsprinciper som varit utgångspunkt i gestaltandet av projekten.

I Norra Djurgårdsstaden - Brofästet hämtas inspiration både från den täta rutnätsstaden i den närliggande innerstaden och från den omkringliggande naturmarken. Till detta har också adderats ekologiska funktioner och miljömässiga kvaliteter såsom ökad biologisk mångfald, spridningssamband och energiproduktion. En annan viktig utgångspunkt för gestaltningen i området är den kulturhistoriskt intressanta industrimiljön inom gasverksområdet med dess kännetecknande tegel- och stålarkitektur.

Storleken på de enskilda markanvisningarna inom området har också anpassats för att skapa ytterligare kvaliteter vilket ges uttryck i form av arkitektonisk variation, möjligheter till varierade upplåtelseformer och en större mångfald. Detta goda samarbete mellan staden, byggherrar, arkitekter och andra experter har varit helt avgörande för bibehålla hög arkitektonisk kvalitet genom projektets gång.

3:3 Byggnadselement

För hela projektet gäller att väsentliga byggnadsdetaljer ges en väl samordnad och högklassig utformning. Riktlinjerna syftar till att höja nivån på arkitekturen i området samt säkra en beständighet över tid.

Alla material, produkter och kemikalier som krävs i byggprocessen ska vara dokumenterat bra miljö- och hälsoval i ett livscykelperspektiv. Återvunna byggmaterial och anläggningsmassor ska så långt som möjligt användas. Byggnadsmaterialen ska även vara återvinningsbara för framtida användning.

BILD 3:4:1 Färgsättning. Exempel på färgprover som använts vid utformningen. Jordnära färger som anknuter till både till den angränsande gasverksbebyggelsen och till närliggande naturområden i Kungliga nationalstadsparken.

Fasader

Bebyggelsen ska generellt utformas med gedigna naturnära material som tegel, trä eller granit. Puts bör undvikas inom etappen. Inga synliga fogar mellan prefabricerade fasadelement tillåts. Materialens karaktär ska avspeglas i fasadernas uttryck.

Entréer

Bostadsentréer ska tydligt markera sig i fasad och ges ett välkomnande och gediget utförande. Entréer av olika dignitet ska ges motsvarande uttryck i fasad. Samtliga entréer ska ansluta till trottoar, entréförgård och gårdar utan nivåskillnader i form av trappsteg eller kantsten. Entréer och trapphus måste utformas med hänsyn till synskadade bland annat avseende omfattning av glaspartier, bländrisk, belysning, färgmarkeringar och skyltning.

Socklar

Sockelpartier ska utföras av natursten eller ges en liknande högklassigutformning mot offentliga stadsrum. De bör ha en struktur och färg som anpassats till de släta ljusa granitmurar som nyttjas i stadens anläggningar och i förgårdsmurar. Mot Bobergsgatan ska sockelväningen vara förhöjd, minst 4,5 meter, och ha en transparent karaktär.

Balkonger och terrasser

Balkongers och burspråks utformning och omfattning ska ta hänsyn till fasadernas orientering. Mot gator, i synnerhet områdets huvudgator, ska en tydligt stadsmässig karaktär ges, där balkonger och burspråk ska vara väl integrerade i fasaden. Balkonger mot gata ska inte upplevas som dominerande och att de hänger ut över gatan.

Flera av byggnaderna i etappen nyttjar balkonger eller balkongzoner som en betydande del av det arkitektoniska uttrycket. I dessa fall är det speciellt viktigt att balkongernas utförande, materialval och detaljeringsgrad sker med hög kvalitet och detaljprecision. De ska utgöra en förlängning av fasaden och inte uppfattas som utanpåliggande loftgångar.

Bostäder som ligger i bottenplan ska förses med uteplatser eller förhöjda terrasser som ansluter till angränsande gård eller gata. Frihängande balkonger bör anordnas minst ett våningsplan (minst 3,60 meter) över marknivån, även inne på kvarter-smark. Balkonger ska utformas som en medvetet gestaltad del av fasaden.

Mot Bobergsgatan ska balkonger vara indragna från fastighetsgräns. Mot lokalgatorna bör utskjutande balkonger från fasad inte ha ett större djup än 1,2 meter.

Balkonger ska utformas utan synliga sparkroppar och alltid vara målade på undersida eller ges annan motsvarande behandling. Inglasning av utskjutande balkonger mot gata får inte ske i efterhand.

Tak och takfot

Flertalet av byggnaderna förslås att utformas med gemensamma takterrasser. Detta ställer krav på att hiss och trapphus tillgängliggörs för taket. Volymer för hiss, trapphus eller tekniska anordningar ska placeras centralt på taket så att de inte upplevs som dominerande från gatunivå. I de fall volymer på tak förekommer ska de arkitektoniskt integreras i byggnadens helhet. I samverkan med dessa volymer får ytor för gemensamma ändamål, t.ex. gemensamhetslokal, växthus eller liknande anordnas. De tak som inte nyttjas för fastighetsgemensamma, sociala funktioner kan med fördel bekläs med vegetation eller nyttjas för energiproducerande ändamål. Eventuella anläggningar för tillvaratagande av solenergi utformas som arkitektoniskt integrerade delar av taket.

3:4 Färgsättning

Ett övergripande förslag till färgsättning har tagits fram för bebyggelsen i Hjorthagen, med avsikten att lyfta fram och värna upplevelse av gasverksområdet och nationalstadsparken. Bebyggelse mot gasverket ska utformas med en ljusare färgskala eller jordnära färger som står sig väl mot gasverkets röda tegel. Tegel kan användas, men röda toner lika dem som finns i gasverket bör undvikas.

Mot nationalstadsparken föreslås dova färgtoner, med relativt låg mättnadsgrad, som gör att bebyggelsen inte kontrasterar mot vegetationen och lyser igenom trädridåerna mot parken. Byggnaders gårdsfasader kan ha en ljusare kulör.

3:5 Bostadskvaliteter och lägenhetsutformning

Lägenhetsutformning, planlösningar och tekniska egenskapskrav för bostäder utformas enligt PBL, BVL med tillhörande förordningar och Boverkets byggregler, BBR. Vägledning bör också sökas i Bygg-ikapp-handikapp. De krav som anges i BBR ska därmed utgöra en lägsta nivå för utformning av bostäder och bostadskomplement. Utöver de krav som ställs i BBR anger stadsbyggnadskontoret följande ambitioner för lägenhetsutformning mm:

Lägenhetssammansättning

En varierad och för staden normalfördelad lägenhetssammansättning eftersträvas inom Norra Djurgårdsstaden. Hjorthagens befintliga lägenhetsutbud består till största delen av mindre lägenheter. Därför är det önskvärt att tillkommande bebyggelse har en mer varierad sammansättning.

Lägenhetsutformning

Lägenheters planlösningar bör ge goda rumssamband och rumsformer, flera möbleringsalternativ, flexibilitet i användningen och god tillgänglighet för funktionshindrade. Genomgående lägenheter med ljus från flera väderstreck eftersträvas.

Ljudisolering

I de fall där sovrum är placerade direkt mot trapphus bör ljudisoleringen i mellanväggen vara bättre än vad normen i BBR föreskriver. Även inom lägenheten bör isoleringen mellan bad och sovrum beaktas. Fläktar, element och mekaniska ventilationsanordningars bullernivåer bör beaktas vid val av apparater. Planlösningar bör utformas även med avseende på ljudkvalitéerna i en bostad. Lägenheterna bör utformas med målet att uppnå ljudklass B och helst bättre.

Balkonger och terrasser

Kommunfullmäktige har beslutat att Norra Djurgårdsstaden ska vara föregångare avseende miljö- och kretsloppsanpassning samt tillgänglighet och användbarhet för personer med funktionshinder. Balkonger, uteplatser och bostadskomplement ska göras tillgängliga för personer med nedsatt rörelse- och orienteringsförmåga. Om bostaden har flera möjligheter till utevistelse, exempelvis balkong och uteplats/terrass, ska minst en utav dessa vara tillgänglig i nivå med innergolvet. Balkonger mot gata bör ges en stadsmässig karaktär. Inglasning av utskjutande balkonger mot gata får inte ske i efterhand.

Bostadskomplement

Det är en god bostadskvalité att ha ett förråd i eller i direkt anslutning till bostaden. Om kompletterande förråd behövs eller om hela förrådsytan placeras i separat grupp på vind eller i källare, bör grupperingen i sig begränsas i storlek. Förråden bör kunna nås från det egna trapphuset och vara tillgängliga med hiss.

För att främja ett högt användande av cykel som transportmedel planeras en god tillgänglighet till cykelparkering. Plats för cyklar ska anordnas inom kvarteret med ett minsta cykelparkeringstal om 2,5 platser per lägenhet. Cykelparkering placeras i mindre enheter i byggnaden lättillgängliga från gata och gård. Cykelrum ska anordnas i anslutning till entréer. Utrymme för uterullstolar ska finnas, det ska vara uppvärmt samt ha möjlighet till uppladdning.

Garage

Garage placeras under respektive kvarter. Garagens tillgäng-

lighet för funktionshindrade personer ska särskilt beaktas. Parkeringstalet för hela planområdet beräknas till ca 0,5p/lägenhet. Det relativt låga parkeringstalet i området motiveras av höga miljöambitioner och den höga exploateringsgraden. I stadsdelen skapas förutsättningar för upprättande av bilpool med ett parkeringstal om 0,012 plats/lägenhet. Inom denna detaljplan avsätts cirka 7 parkeringsplatser för bilpoolsbilar. All annan parkering ovan mark ska utgöra besöksparkering.

Avfallshantering

För bostadsområdets mest frekventa avfallsfraktioner planeras ett stationärt sopsugssystem med tre fraktioner. Inkastet placeras med fördel i trapphusen eller i anslutning till trapphus på gården.

I alla lägenheter ska avfallsskvarnar för organiskt avfall installeras. Det organiska avfallet transporteras via avloppssystemet till Henriksdalsverket för rötning och biogasframställning. Övriga avfallsfraktioner placeras i traditionella soprum inom kvarteret. Nedkast samt soprum ska vara tillgängliga och användbara från rullstol samt anpassade till arbetsmiljöverkets krav. Längsta avstånd från bostadsentré till sopsugsinkastet är ca 30 meter och till soprum ca 50 meter.

3:6 Reklam och skyltning

Skyltning ska anpassas till stadsbilden och utformas så att de berikar staden, samverkar med byggnadernas utformning och underordnas det kulturhistoriska värdet. Lysande skyltar hör naturligen ihop med de verksamheter i bottenvåningarna de är knutna till. De ingår också i gaturummets koncentration till ljuset i bottenvåningens nivå. Hos skylten ska den grafiska formen, tecknet, lysa och inte bakgrunden. Bygglov krävs för skyltar. Princip för skyltning inom området:

- Skylt placeras i direkt anslutning till verksamhetslokalen.
- Inga skyltar eller vepor får sättas upp på fasad för annan verksamhet än den som inryms i byggnaden. Dessa skyltar, som ofta syns på långt avstånd, måste samspela med byggnaden på ett omsorgsfullt sätt. Detta innebär bland annat krav på friliggande bokstäver eller fria konturer, företrädesvis av neon samt en utformning anpassad till byggnadens fasad.
- Utstående skylt får placeras minst 3,5 m ovan gata eller torg med en skyltyta om 1 m², samt får skjuta ut max 1,2 m från fasad. Invändigt synlig skylt som vänder sig mot gata eller torg jämställs med utvärdig skylt.
- Själv texten ska lysa, inte bakgrunden.
- Skylt bör placeras så att den inte skymmer karaktäristiska fasaddetaljer.

Dessa riktlinjer för områdets skyltning omfattar inte skyltbehovet för synskadade och orienteringshandikappade. Sådana riktlinjer inryms delvis i stadens riktlinjer för handikappanpassning av utemiljöer i skriften "Stockholm - En stad för alla".

4. Utformning: byggnadsprojekt och kvartersmark

BYGGHERRAR OCH ARKITEKTER

KVARTER	BYGGHERRAR	ARKITEKTER	LANDSKAPSARKITEKTER	BOSTÄDER
 B1	Tobin Properties & Ebab	Semren & Månsson Arkitektkontor	Urbio	77 st
 B2	Einar Mattsson	Varg Arkitekter	Urbio	80 st
 B3	Oscar Properties	Arrhov Frick Arkitektkontor	Landskapslaget	44 st
 B4	Besqab	White Arkitekter	Landskapslaget	84 st
 B5	Stockholmshem	DinellJohansson Arkitekter	Tema + Urbio/ Landskapslaget	43 st
 B6	Einar Mattsson	Varg Arkitekter	ännu ej utsedd	146 st
 B7	Riksbyggen	SandellSandberg Arkitekter	Topia Landskapsarkitekter	47 st
 B8	HSB	Nyrens Arkitektkontor	Topia Landskapsarkitekter	60 st
 B9	Åke Sundvall	AnderssonArfwedson Arkitekter	Landskapslaget	2 st
 B10	Stockholm Vatten	Nyrens Arkitektkontor		Pumpstation
TOTALT ANTAL BOSTÄDER				583 st

BILD 4:1:3 Perspektiv från Bobergsgatan

4.1 Kv B1

Tobin Properties & Ebab genom Semrén & Månsson Arkitektkontor

GESTALTNINGSBESKRIVNING

Att uppnå stadsmässighet, en kvalitativ boendemiljö samt de högt ställda miljömålen har varit drivkraften i projektet. Kvarteret är utformat med utgångspunkt i viljan att skapa en hållbar stad och ta till vara på områdets kulturhistoriska arv.

Bostadshusen trappar sig ner mot vattnet längs Båthusparken och samtliga lägenheter får stora västvända indragna balkonger eller skyddade takterrasser med vida utblickar mot Nationalstadsparken. Husen är utformade som solida volymer som landar i mark mot Bobergsgatan, Standparken och Båthusparken.

Byggnaderna skapar tydliga kanter mot omgivande gator och ger samtidigt liv åt staden via halvt upphöjda uteplatser, indragna balkonger, takterrasser och gröna tak. Vertikal betoning och variation inom en sammanhållen materialpalett ger volymerna individuella fasaduttryck längs med kvarteret. Tak utan terrasser uppförs som gröna takängar med väl tilltagna växtbäddar. Taken blir likt infinity-ängar gröna blickpunkter för de boende samtidigt som de effektivt tar hand om dagvatten. Gatans lutning tas upp med låga murar, privata uteplatser och nivåskillnad i marklägenheternas vardagsrum vilket ger delar av rummen en extra generös takhöjd. På så vis får bostäderna i markplan stora kvaliteter och en egen karaktär.

Husen är utformade i gedigna material för hållbarhet över tid. Likt en klassisk stringent kostym i modernt snitt. Fasadmaterialet är i huvudsak sten i varierat utförande och indelning för dess skarpa och tidlösa egenskaper. De indragna balkongerna är klädda med trä/parklex skivmaterial för värme och taktilitet. Beklädnaden har variation i kulör och en karaktäristisk

BILD 4:1:2 Fasader mot Husarviksgatan till vänster och fasader mot Torggatan till höger.

mönstersättning som refererar till byggnader i den omgivande kulturhistoriska miljön. De indragna balkongerna skyddar mot solinstrålning och skapar en halvprivat zon samtidigt som de skänker liv åt den yttre miljön.

En högre märkesbyggnad med avvikande materialitet uppförs där Bobergsgatan möter parken. Det höga huset har ett vinklat tak anpassat för solceller och balkongernas smidesräcken är tydligt inspirerade av mönstren i Bobergs historiska gasklockor. Det högre huset ges en egen karaktär som markerar mötet mellan gata, torg och park. Fasaderna är av skivmaterial/corténstål eller likvärdigt material för en kulört, accentuerad känsla. Mot Bobergsgatan löper en uppglasad lokal över hörn mot torget där yta finns för exempelvis uteservering sommartid. Intill det högre huset uppförs en lägre byggnad med två stadsradhus i tre våningar. Byggnaden har lokal mot Bobergsgatan och två privata entréer från gårdssidan. Huset sticker ut material- och formmässigt och blir likt en sammanlänkande accentuerad volym mellan de två grannkvarteren. Taket utformas med takterrasser och de genomgående radhusen får kontakt både med stads- och gårdsmiljön.

Mot vattnet och norr är fasaduttrycket öppet med stora glaspartier och utkragande balkonger. Här har bostäderna kontakt med strandparken och lägenheterna får en magnifik utsikt mot Nationalstadsparken på andra sidan Husarviken.

Förskolan som utgör en del av kvarteret annonserar sig mot Båthusparken och är genomgående mot den skyddade gröna gården. Volymen hålls materialmässigt ihop med resten av kvarteret men avvikande fönstersättning och karmar i accentuerande material/kulör ger förskolan ett eget uttryck.

HÅLLBARHETSPROFIL

Kvarteret Brofästet utmärks av högt ställda miljömål och miljöåtaganden. Byggnaden kommer att certifieras enligt Miljöbyggnad, på guldnivå som mål. Certifieringen säkerställer att energifrågor, inomhusklimat och materialval arbetas in i projektet på ett bra sätt. Andra miljöåtaganden är gröna tak och takterrasser, som ger en positiv effekt på grönytefaktorn och dagvattenhanteringen. Andra anpassningar är utformningen av byggnaden som genom de indragna balkongerna får låga värmelasttal och ett bra allmänt solskydd.

Taket på höghusdelen förses med solceller och har en anpassad lutning mot söder allt för att få ut en så bra effekt som möjligt. Värmen från avloppet återvinns till förmån för ett lägre uppvärmningsbehov av varmvatten. Resurseffektiva vatteninstallationer gäller generellt. Individuell mätning av elbehovet, tappvarmvatten och eventuellt även tappkallvatten görs i varje lägenhet/verksamhet samt totalt för hela fastigheten. Varje lägenhet/verksamhet ska kunna avläsa sin köpta energi- och vattenmängd på minst en timnivå och debiteras individuellt. Fastighetsrelaterad belysning förses med effektiv närvarostyrning för ett minimalt elbehov. Uppvärmning sker med fjärrvärme med ev. frikyla från ett kylager i berg. Lokaler förutsätts ha ett eget ventilationssystem (FTX) och ansluts eventuellt mot energi-/kylaget annars blir det en lokal lösning om tillgång på kallkyla är för stor. Fastighetens totala köpta energimängd mäts separat och görs tillgänglig för fastighetsägaren på timnivå.

BILD 4:1:5 Exempel på lägenhet med takterrass

BILD 4:1:5 Fasader mot Torggatan till vänster och fasader mot Bobergsgatan till höger.

BALKONGER OCH TERRASSER

De indragna balkongerna och terrasserna är klädda med skivmaterial i trä/parklex. Materialet har en variation i kulör och en karaktäristisk mönstersättning som refererar till områdets kulturhistoria. Likt ett uppskalat intarsiamönster ger träet fasaderna värme, kulör och taktilitet.

FASADER

Byggnadens volymer varieras i indelning, ytstruktur och kulör och ger de olika volymerna unika karaktärer inom ramen för en samlad materialpalett. Volymerna landar distinkt i mark med tyngd och elegans.

PRIVATA TRÄDGÅRDAR

Låga murar i cortenstål eller likvärdigt material ger en tydlig avslutning mot gatan. En enhetlig häck ramar in de privata terrasserna och en nedsänkt del av lägenheten möter upp med den väderskyddade terrassen.

BILD 4:1:6 Inzornring detaljer

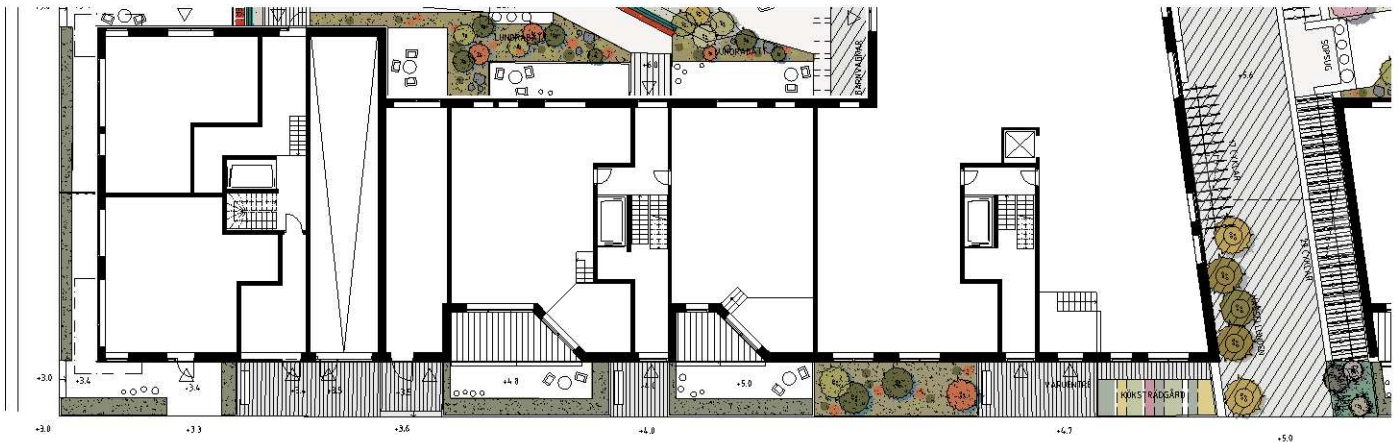

BILD 4:1:7 Beskrivning av hur bottenvåningen och förgårdsmarken programmeras utifrån principen att byggnaderna ska landa på marken. Gatans lutning tas upp med låga murar, privata uteplatser och nivåskällnad i marklägenheternas vardagsrum vilket ger delar av rummen en extra generös takhöjd. På så vis får bostäderna i markplan stora kvaliteter och en egen karaktär.

BILD 4:2:1 Perspektiv från Bobergsgatan

4.2 Kv B2

Einar Mattsson genom Varg Arkitekter

Karaktär och innehåll

Einar Mattssons del av Brofästet består av tre uppdelade byggnadsvolymer. En större byggnad längs Bobergsgatan - gathuset samt två gårdshus utmed gårdsgatan. Intentionen är att uppdelningen av volymerna ska stärka kvartersstrukturens grundidé om varierande volymer.

Gathuset, med sina fem till sex våningar och 18 meter stora djup håller gatans liv. Det gestaltas som en sammanhållen volym som markerar hörnet mot gårdsgatan med den högre delen.

Ett mellanrum mellan gathuset och gårdshusen ger en inblicksmöjlighet och genväg till gården och grönska tränger fram och berikar gårdsgatan. Det är delvis avgränsat med en miljöstation och gränsen mot det privata markeras med ett staket, plank eller häck.

De två norra husen, gårdshusen, blir identiska i fotavtryck, men får ett dynamiskt samspel genom deras olika taklisthöjd och riktning.

Gathuset har en stringent fasad med en tydlig fönstersättning. Den förhöjda sockelvåningen som innehåller entréer mot Bobergsgatan och lokaler är klädd med hyvlad natursten. Den resterande fasaden är klädd med klinker alternativt infärgad betong med tydlig indelning av blindfogar som i sitt uttryck samspelar med naturstenens rutnät och fönstersättning.

Gårdshusen är klädda med klinker men har fått mer uttryck i glans och kulör än gathuset. Genom att använda varierade klinkerplattor uppstår en levande yta med skimrande effekt när solen träffar fasaderna.

Boendekvalité

Alla lägenheter har minst hälften av boningsrummen mot gården eller gränden för att klara trafikbullret från Bobergsgatan. Med undantag från några lägenheter i gathuset har alla lägenheter vardagsrum över hörn. De lägenheter som avviker är istället genomgående. Alla lägenheter har tillgång till en uteplats. Den lägre delen av gathusets tak är en grön terrass för de boende.

Materialval / Färgsättning

Med sin stringenta fönstersättning och sin tydliga volym markerar gathuset huvudgatans liv och mötet med gårdsgatan. Gestaltningen ger en balans till Bobergsgatans gaturum som på andra sidan har Gasverksområdets mäktiga tegelbyggnader.

Lägenheterna har franska balkonger mot Bobergsgatan i söder. Ett enkelt glasträcke sitter i fasadens ytterliv. Fönster har en bröstning som täcks av samma typ av glas som de franska balkongerna vilket ger en sammanhållen och tydlig fasadgestaltning.

Entréer och lokaler i bottenvåningen har stora glaspartier och ett stort glasparti över hörn öppnar byggnaden mot korsningen Bobergsgatan/gårdsgatan.

Gathusets fasad består av bärande ytterväggar av prefabricerade betongelement klädda med klinker alternativt slipad betong med tydlig indelning av blindfogar. Den förhöjda bottenvåningen är klädd med hyvlad natursten.

Gårdshusen är enkla homogena volymer gestaltade med plåtklädda sadeltak. Fasaderna är klädda med uttrycksfull klinker som ger en levande yta.

Husen är lika i sin planlösning men skiljer sig i höjd och riktning på taknock, vilket ger en dynamik till gårdsgatan. Fönster ligger i fasadens ytterliv vilket bidrar till att hålla samman volymerna.

Byggnadsvolymerna i projektet är enkla och tydliga och därför får utanpåliggande balkonger en lätthet i sitt uttryck med ett enkelt räcke av glas eller smide. Stor omsorg ges till detaljer som takfot, hushörn, möte med mark och fönsternischer för att förstärka byggnadernas tydliga volymer. Eftersom husen är tänkta att byggas av prefabricerade betongelement ska eventuella synliga elementskarvar ingå i den övergripande fasadgestaltningen.

Kulören på fasaddetaljer som hängrännor fönsterkarmar och balkongräcken samspelar med fasadens kulör.

BILD 4:2:2 Fasadutsnitt gathuset med glasträcke och fönsterbröstning i fasadliv.

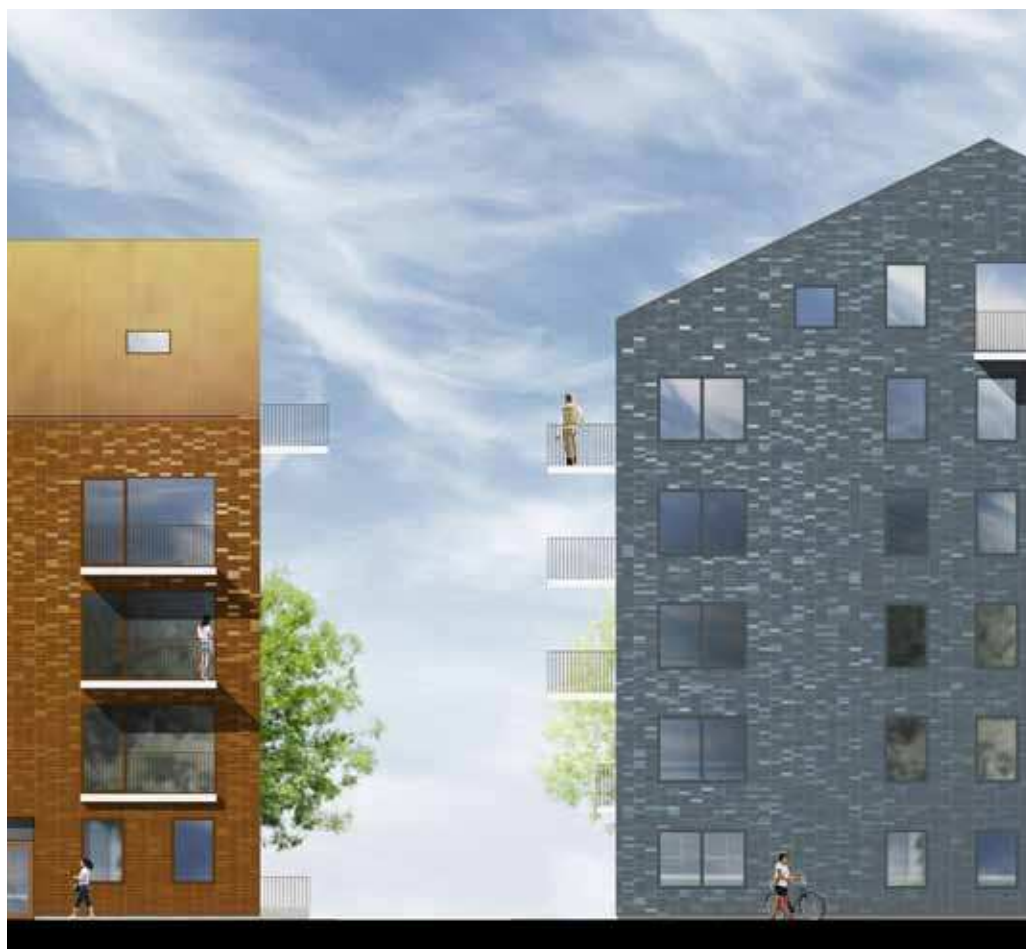

BILD 4:2:3 De två gårdsbyggnaderna för olika taklifthöjd mot gårdsgatan och en variation fasadkulör.

BILD 4:2:4 Gathuset's fasad är uppbyggd av ett rutnät där natursten, fönstersättning och fasadbearbetning samspelar.

Hållbarhetsprofil och miljömål

Projektets strävan är att utarbeta energismarta byggnader med hållbara material. Byggnaderna har enkla volymer med få hörn vilket gör dem energisnåla. Den omslutande fasadarean är relativt liten i förhållande till den uppvärmda ytan.

Ytterväggen byggs av tunga betongelement som ger en värmetrög och ljudavskärmande stomme samt en välisolerad och mural fasad som kräver minimalt underhåll. Bjälklag av betong från Thermodeck bidrar också till en god värmelagring och möjlighet till frikyla.

Fönsterpartier vid alla balkonger är delvis fasta, vilket gör att de får lägre U-värde. Gathuset's fasader har djupa fönsternischer. Det ger en minskad sollast och medger större och fler fönster.

För att producera egen energi inom fastigheten föreslås solceller på Gathuset's tak. Energitekniken lokaliseras till det högre delen som är väl exponerat för sol i söderläge. Gathuset's lägre tak blir en uteplats för de boende med mycket grönska och möjlighet till odling vilket är gynnsamt för kvarterets grönytefaktor.

Byggnadernas uppvärmning bygger på ett FTX-system där en central värmväxlare placeras i teknikrum i källare. Den tillskottsvärme som bostäderna behöver vintertid distribueras via förvärmad tilluft.

BILD 4:3:1 Perspektiv från Bobergsgatan

4.3 Kv B3

Oscar Properties genom Arrhov Frick Arkitektkontor

ENSEMBLE

Ensemble är tre konceptuellt sammanhållna hus som förenas i gestalt och materialitet men som vardera har en tydlig egen karaktär, såväl interiört som exteriört. Gathuset ligger längs Bobergsgatan, Gårdshuset i läget mellan gård och tvärgatan – och längre in på lokalgatan hittar vi Radhuset. Alla hus är fristående och separeras av kortare passager eller lummiga lokalgator. Kilen mellan Gathuset och Gårdshuset hintar om grönskan på gården samtidigt som den leder till Gathusetets huvudentré.

Husen är utvecklade i relation till platsens lokala förutsättningar. Strategiskt placerade balkonger, trädgårdar och vinterträdgårdar förhindrar buller samt tar vara på platsens utsiktsslagen och specifika sol- och ljusförhållanden.

FASAD

Husen byggs genomgående i trä, från stomme till fasadskikt. Träet behandlas för god hållbarhet och brandsäkerhet samt för ett vackert åldrande som ligger nära materialets egna naturliga uttryck.

Fasadkonceptet handlar om att använda ett fåtal komponenter och en reducerad materialpalett. Fasadskivor och fönsterband delas upp mellan vertikala pelare och ges olika bröstning beroende på riktning och rumsfunktion. Vissa gavlar är till största delen täta men förses med växtnät som med tiden kommer täckas av en klättrande vertikal grönska.

Fönsterkarmar görs i ljus aluminium eller eventuellt i trä för vissa partier mot trädgårdar eller balkonger. Generösa vikpartier i glas gör de indragna balkongerna möjliga att helt öppnas upp eller skjutas för.

Förhållandet mellan tät fasadyta och glasning är en ekvation som är noga avvägd mellan rumsliga kvaliteteter som ljus och utblickar, och projektets högt ställda miljömål. På samma sätt är material och husets uppbyggnad framtagna för att ge projektet en optimerad energikalkyl och tydlig miljöprofil.

BOSTÄDERNA

Samtliga lägenheter bygger på enkla planlösningar med en central kärna och öppenhet mot fasad.

Gathuset utgår från platsens och volymens förutsättningar där de flesta lägenheter ges egna vinterträdgårdar och fasader i två riktningar. Kontinuerliga fönsterband löper kring huset vilket ger flödande dagsljus in i lägenheterna. I markplan finns lokalytor mot gata och en liten torgyta som bildas i glappet mellan tvärgränden och Gathusetets vinklade läge. Närservice, kontor och serveringar berikar gatulivet och kvarterets identitet. I markplan mot gården möjliggör den generösa takhöjden entresolplan i de två lägenheterna.

Gårdshuset ger samtliga lägenheter egna generösa balkonger som förlänger allrummen mot sydväst. Husets lägenheter i markplan förses med etageväning och dubbel takhöjd samt egna entréer via trädgårdar i två riktningar. En gemensam takträdgård kröner huset.

BILD 4:3:2 Skiss

Radhusen är ritade i tre förskjutna plan för att skapa mer rymd och ljusflöde. Trädgårdar finns både på söder- och norrsida och på taket ges plats för egen odlingsyta med utsikt.

HÅLLBARHET

Ensemble består av tre hus av flerfamiljs- och radhustyp. Husen förutsätts byggas med den senaste tekniken inom installation och byggnadsteknik för att nå de högt ställda miljökraven. Husen värms med fjärrvärme och ventilationen utförs balanserad med återvinning. System för förnyelsebar energi och återvinning av spillvatten utreds vidare för projektet.

BILD 4:3:3 Fasad gathuset med grålaserat trä som fasadmateriel.

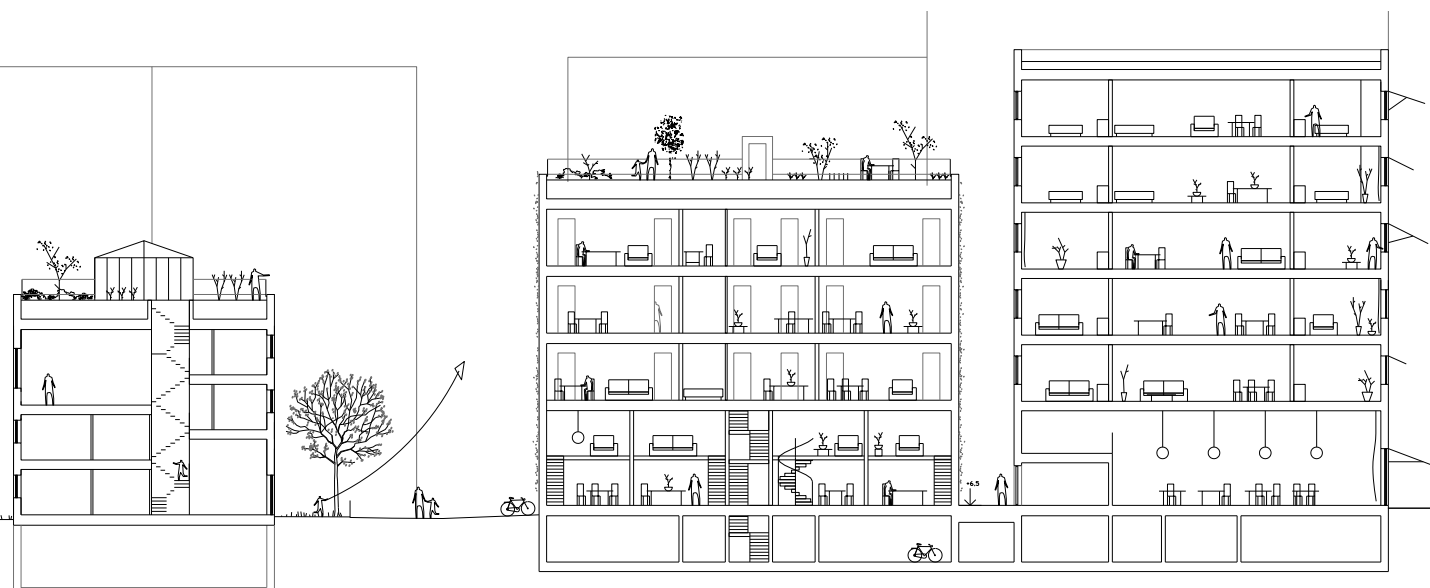

BILD 4:3:4 Sektion genom de tre husen.

BILD 4:4:1 Perspektiv från Bobergsgatan. Mot huvudgatan samt över hörnet gestaltas byggnaden med en arkad med pelare av tegel, förhöjd bottenvåning för verksamheter med generösa fönster till dessa lokaler. Bostadsentrén runt hörnet gestaltas i samma motiv.

4.4 Kv B4

Besqab genom White Arkitekter

Platsen

Vårt kvarter skär på tvären genom hela Brofästet och möter därmed de båda tydliga karaktärerna på platsen: Kungliga Nationalstadsparken och Husarviken i norr samt gasverkens industrihistoriska bebyggelse och Bobergsgatan i söder. Vi förstärker och förankrar dessa karaktärer i den nya bebyggelsen, samt skapar en koppling mellan dem. Vi vill också ta in omgivningen visuellt genom att anpassa bebyggelsen för att ta till vara de vyer som finns.

Baserat på platsanalysen har vi delat in kvarteret i tre delar som var för sig svarar upp mot de olika karaktärerna på platsen men också tillsammans skapar en naturlig övergång från Parken i norr till gatan Esplanaden i söder.

Esplanadhuset

Esplanadhuset har tagit inspiration från sina närmaste grannar, de två stora kolverksbyggnaderna i tegel på andra sidan Bobergsgatan, och skapar tillsammans med dem en karaktärsfull byggnad i korsningen mellan Esplanaden och stråket ner mot Husarviken. Huset samspelar med gasverkens tegelarkitektur men i modern tappning och kulör. Den tunga huskroppen går ända ut i gatuliv, mot den brusande Bobergsgatan skapas tysta rum i form av inbyggda, inglasade, loggior för att skärma av trafiken på gatan och det starka solljuset i söder. Mot dessa uterum är lägenheterna rikligt uppglasade.

I en hög uppglasad bottenvåning ges utrymme för offentliga lokaler, innanför en tegelarkad. Tegelfasaden mot lokalgatan får

sin karaktär av smala höga fönster, likt öppningarna i de stora gasklockorna, som skapar utblickar mot Värtan och Lidingö i öster. En livskillnad i det svarta teglet skapas genom att stennarna vid fönstren ligger på högkant i vertikala fält. Detta för att skapa ett skuggspel och ytterligare förstärka gaveln som blir ett blickfång när man möter kvarteret på Bobergsgatan. Takets brytning skapar en stor yta uppvänd mot söder som kan kläs med solceller.

Gårdshuset

Gårdshuset är en länk mellan stadsrummet i söder och parken i norr, men också mellan innergården på kvarteret och dess gaturum. Gatufasaden är likt Esplanadhuset i tegel, men här dels klädd i vildvin för att låta Husarviksparkens grönska få fortsätta upp mot Bobergsgatan. Huset är indragna från gatan för att skapa en levande förgårdsmark trappande i olika nivåer ner mot Husarviken, med plats för privata uteplatser, planteringar och cykelparkering. Förgårdsmarkens bredd varierar och skapar tillsammans med de indragna trapphusen en uppdelning i kortare byggnadskroppar som ytterligare förstärks med olika kulörer och tegelsorter.

In mot innergården löper generösa självbärande balkonger längs hela fasaden för att skapa rejäla uterum till varje lägenhet. Balkongerna är saxade i plan för att ge möjlighet för regnet att komma åt stora planteringslådor och för att skapa utblickar mot nationalstadsparken. Innanför balkongerna utförs fasaden med prefabricerade betongelement som kan variera i behandling och färg. De gemensamma rummen i lägenheterna är vända mot gården med generösa glasade öppningar mot sin uteplats. De privata rummen har mindre fönster och orienteras mot lokalgatan.

BILD 4:4:2 Perspektiv parkhuset från Husarviken. Bakom parkhuset, mot gården ans Gårdshusens västra sidor med saxade balkonger.

Parkhuset

Parkhuset trappas mot Husarviken. Huset vinklas för att ge maximala utblickar från gården och alla uteplatser/ balkonger. Huset vinkling gör att de generösa balkongerna mot Husarviken vänds mot kvällsolen. För att möta naturen i Norra Djurgårdens kulturlandskap är fasaderna i trä. En horisontell fjällpanel målad i en dov grågrön kulör. Några bostäder i parkhuset är lite större och har balkong på alla fasader, de utgör kvarterets premiumlägenheter. Väster om parkhuset utförs uteplatser, en damm, lekplatser och en stentrappa upp mot kvarterets gård.

Gårdstrapphus

För att erbjuda en livsstil där cykel, spårvagn och fötter är naturliga sätt att förflytta sig på, har vi separerat garaget från bostadshusen. Tillgängligheten till garaget över gården innebär att vuxna regelbundet rör sig på gården och därmed ökar trygg-

het och gagnar social gemenskap. Trapphusets tak kläs med sedum. Väggarna mot trappan är helt i glas, ytterväggen vid hissen utförs i betong och kläs med en spalje.

BILD 4:4:3 Modellfoto med inzorning på förgårdsmarken som trappas i olika nivåer. De privata uteplatserna trappas ned mot gatans nivå för att minska avståndet. Uteplatserna utförs i natursten eller tegel. I fotot syns även de uppglasade trapphusen. Cykelparkering och generösa entréplatser skapas på förgården.

BILD 4:4:4 Materialpalett. Svart tegel i Esplanadhuset. En variation av tegelarter i gårdshusen där de likt townhouses varierar i sitt uttryck genom olika kulörer, blankhet och livfullhet. Trapphusen glasar upp generöst och fasaderna ges skilda uttryck på sin vardera sida trapphusen med olika tegelarter och kulörer. Parkhusets dova gröna träfasad längst till höger.

BILD 4:5:1 Perspektiv från Husarviken

4.5 Kv B5

Stockholmshem genom DinellJohansson Arkitekter

Den generella ambitionen att ”det skall vara lätt att göra rätt” har varit ledstjärna vid utformningen. Att bo i ett plus-hus ska inte bara generera värmeenergi eller elektrisk energi utan även livsenergi till de boende. Det skall vara lättbegripligt och lustfyllt att skifta sin livsstil gentemot större miljömedvetenhet och förståelse för kretslopp och energi-användning.

Den traditionella parstugan som är urtypen för bostaden i vårt klimat byggde på ett enkelt förhållningssätt till uppvärmning och resurshushållning. Endast det ena bostadsrummet var uppvärmt och vintertid trängde man ihop sig för att koncentrera innevärnarnas värmeenergi. På sommarhalvåret närmare fördubblades bostadsytan när det andra bostadsrummet värmdes upp på naturlig väg av solen och klimatet.

I vårt förslag till plusenergihus i kv. Brofästet utgår vi från smartheten i den traditionella parstugan. Små lägenheter med många rum maximerar antalet innevärnare. Den mekaniskt uppvärmda bostadsytan är minimerad, men har kompletterats med en ouppvärm� boendezon i fasad. Den här zonen påminner om grosshandlarvillans punschveranda eller herrgårdens orangeri och är likt dessa byggd av trä. Kraftiga massivträpelare bär upp bjälklagen här som minimerar köldbryggor och ger fasaden sin karaktär. Detta ger en komprimerad, väl fungerande bostad under vinterhalvåret som

under sommarhalvåret utökas påtagligt med ytor som värms upp på naturlig väg. Boendet anpassar sig till klimatet och vardagen får en självklar relation till årstiderna. Begrepp som BOA och A-temp som absoluta areauppgifter i detta sammanhang sätts ur spel eftersom de varierar - ingen innovation utan ifrågasättande av gängse definitioner!

Byggnaderna har formats för att minimera energiförluster och maximera elproduktion. Ytterväggar utförs raka utan nischer och vinklar och taknockar har vridits för att ge rakt södervända takytor - optimerad för att fånga solenergi. Byggnadskropparna får härigenom en karaktäristisk och intresseväckande gestaltning som minner om en arketypisk husform med sadeltak. Södersidan av taket kläs med högeffektiva solceller med kiselteknik. På motstående sida täcks taket med sedumytor som fördröjer dagvattnets väg mot husarviken. Riktade mot norra djurgården ”speglar” dessa takytor nationalstadsparkens grönska. Vindsvåningens lutande fasader kläs med solceller av den mindre skuggkänsliga tunnfilmstekniken.

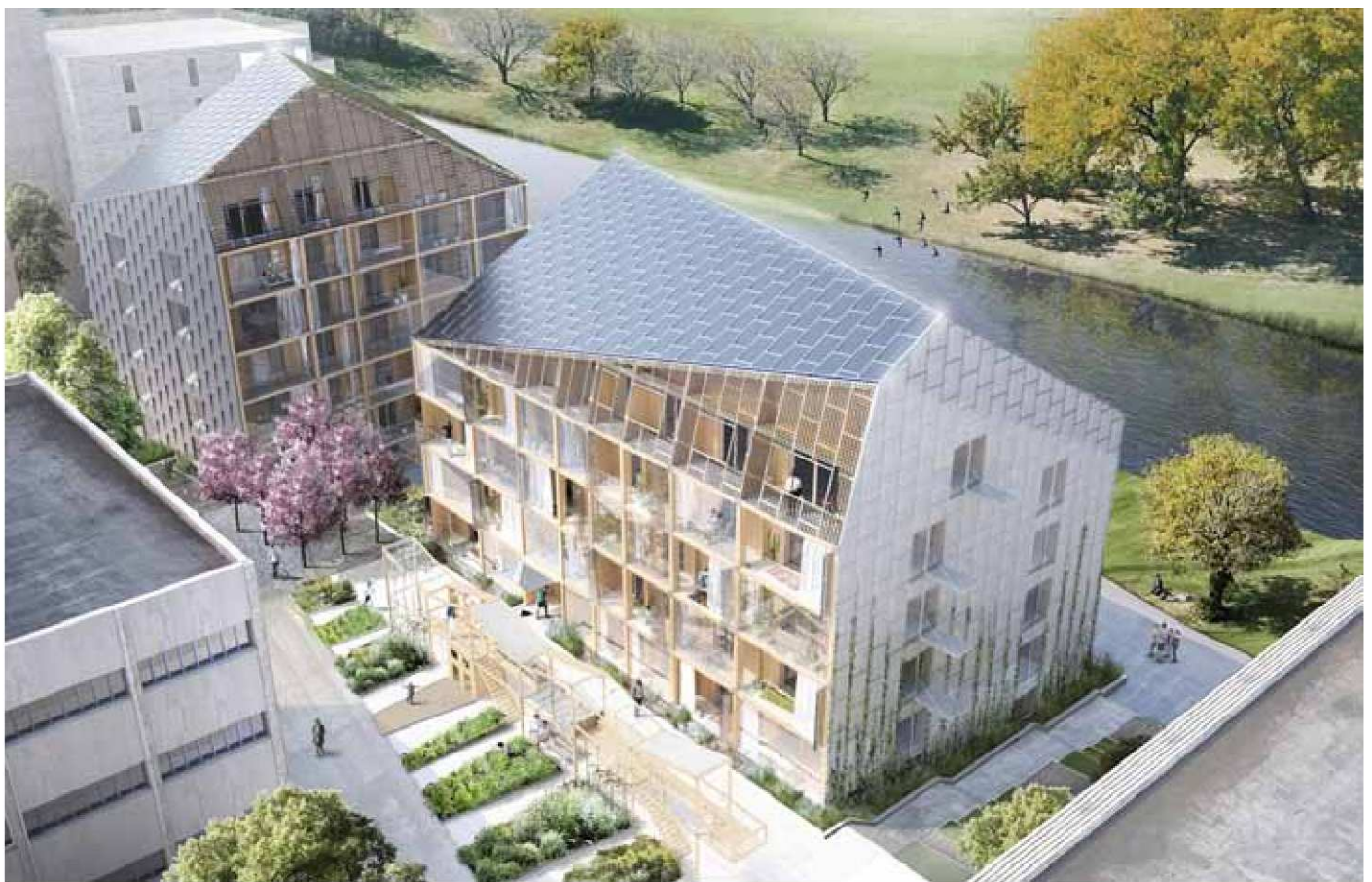

BILD 4:5:2 Flygperspektiv från sydöst.

Husens stomme utförs med beprövade och hållbara metoder: lägenhetsskiljande väggar och trapphus av platsgjuten energilagrande betong, gavelväggar av sandwich betongelement, bjälklag av plattbärlag med ingjutna installationer. Alla tomtens platser har en relation till topografin, växtmaterial och vattnets väg mot husarviken. Med människans skala och behov för ögonen har vi sökt en socialt och ekologiskt hållbar gestaltning med utrymme för odling, samkväm, lek, aktivitet och avskild vila.

Skarpt ställda krav på innovation, ett pragmatiskt förhållningssätt och friktionen dem emellan ligger till grund för gestaltningen. Resultatet är ett bostadshus som vi aldrig har sett det förut.

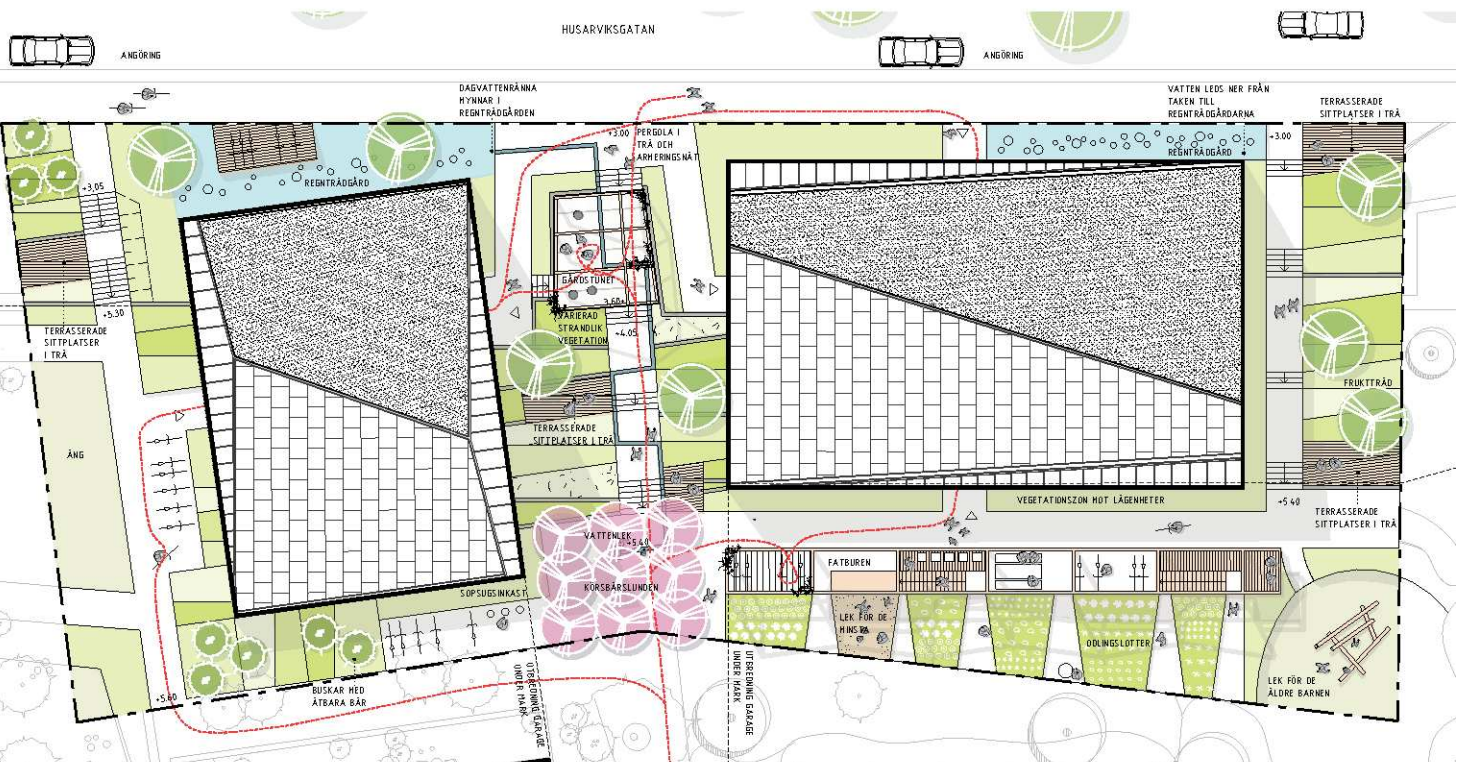

BILD 4:5:3 Illustrationsplan

BILD 4:5:4 Vy över gaveln och förgårdsmarken mot Husarviksgatan. Gaveln och marken har studerats vidare utifrån tävlingsförslaget där bottenvåningen öppnats upp och byggnaden ges en tydligare och öppnare kontakt med den offentliga gatumiljön. En hyresgästlokal placeras i bottenvåningen.

BILD 4:5:5 Entré med tvättstuga i bottenvåningen ut mot nedre gårdstunet mellan de två byggnaderna.

Gårdstunet - mötesplatsen

Nedre gårdstunet, som befinner sig en nivå över husarviksgatan, erbjuder en samlingsplats där de boende kan ses och synas. Gårdstunet är likt traditionen säger en rumslig gemenskap som skapats mellan närliggande huskroppar. Gårdstunet är konceptuellt en del av bergets fot och ges en markbeläggning av marktegel. Husens gemensamma tvättstuga, hyresgästlokal och ena husets entré är riktade mot det nedre gårdstunet där en pergola av trä med fyllning av armeringsnät för klättrväxter ger en lugn inramning. Här pendlar trädgårdsstolar från pergolataket att användas när man väntar på sin tvätt eller för att ta en stunds vila med utblick på vägen ned mot Husarviken.

BILD 4:5:6 Balkongvy

BILD 4:5:7 Interiör

Materialval/färgsättning

Fasadmaterialen har valts efter den funktionen de fyller i energi- och hållbarhetskonceptet. Långsidornas verandazoner är uppbyggda som dubbelskalsfasader med ett yttre skal av enkelglas och stomme samt inre skal av trä. I solvända vindsvåningar består det yttre glaset av solcellspaneler med tunnfilmsteknik. Horisontell fasadbeklädnad av limträ fästs in i vertikal stomme med ett infästningsbeslag av stål i +form som ger fasaden en dekorativ verkan. Väderskyddade fönster i verandazonen utförs träreana i karm och båge.

Gavlarnas fasader bekläds med paneler i mörk kulör som monteras i fjäll. Fasadytan delas i horisontalled upp av genomgående vertikala profiler. Gestaltningen har sin utgångspunkt i hur solcellspaneler kan anordnas i fasad. I de solvända gavlarnas topp kan ett antal paneler också utföras som solcellspaneler om energibalansen kräver det. Materialval till övriga fasadpaneler på solvända gavlar utreds utifrån estetiska, ekonomiska och förvaltningsaspekter. Som tänkbara material har diskuterats: fibercementskivor plåtpaneler av corten-stål, fasadkassetter av lackad plåt, paneler av återvunnet glas. På gavelfasader mot norr och öster utförs fasadpanelerna som växtbärande gallerramar. Entrétak till husen utförs av lackat stål med utskurna entrésiffror. Sammanlagt erhålls en helhet med dova, naturliga färger som både kontrasterar mot och spelar med nationalstadsparken och miljön runt omkring.

BILD 4:5:8 Fasader hus A

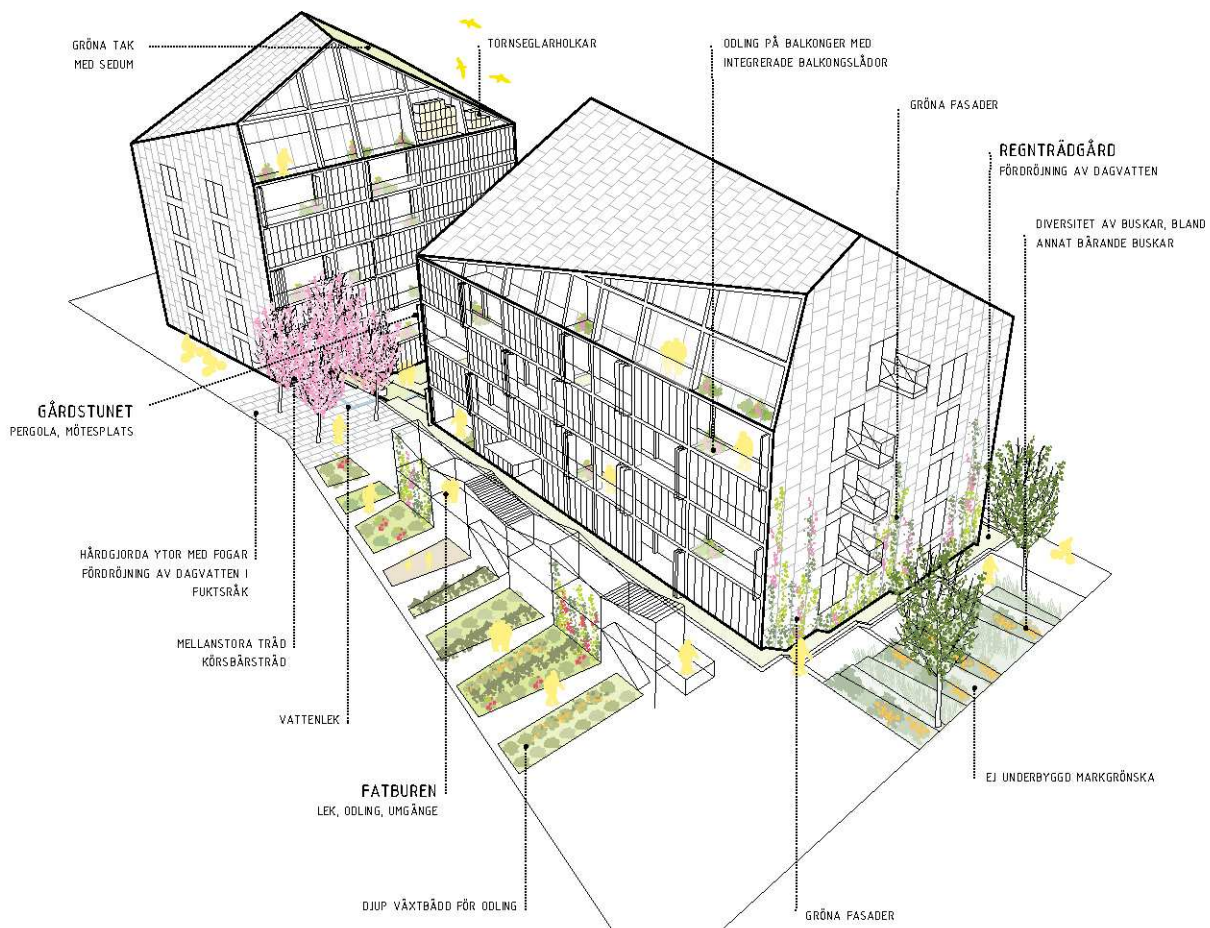

BILD 4:5:9 Gröna ytor och programmering av den yttre miljön för en stark social hållbarhet.

Fatburen

Med ett lekfullt och strukturellt formspråk organiseras en fatbur för de boende i anslutning till odlingslotterna. Fatburen är en transparent och funktionell utemöbel med en bärande konstruktion av trä och partier fyllda med armeringsnät. Likt en klassisk fatbur som används till förvaring inrymmer denna utemöbel många olika funktioner. Här kan man parkera sin cykel, låta de minsta leka, följa bikipornas aktiviteter, fira odlingsårens skördefest, ställa ut sina krukor för semesterperioden, hämta vatten till odlingen, läsa en bok, sola, eller förvara sina odlingsredskap. Socialt utgör fatburen en viktig mötesplats i fint solläge.

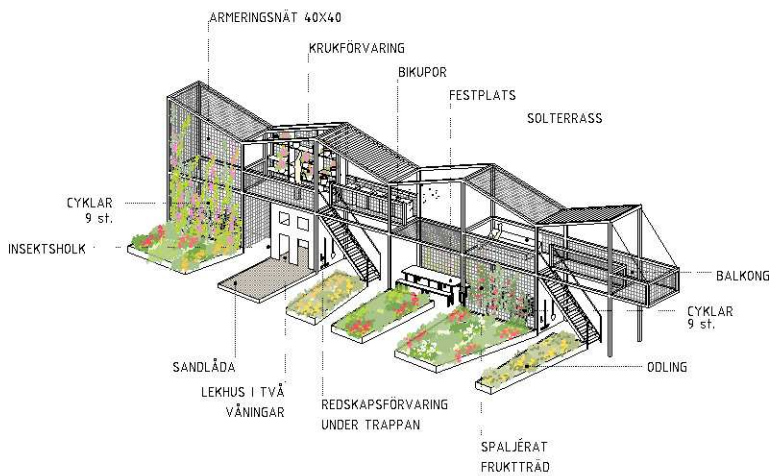

BILD 4:5:10 Vy från gården

BILD 4:6:1 Perspektiv från Bobergsgatan.

4.6 Kv B6

Einar Mattsson genom Varg Arkitekter

Volymbearbetning

Huskropparna frigörs till mindre individer som anpassas i volym och typologi efter sina olika förutsättningar. Detta i sig ger en naturlig variation och småskalighet till kvarteret - till livet i husen och på gatan. Planens låga länkbyggnad görs till en öppen lokal i två våningar som samlar kvarterets gemensamma funktioner. I entréplan blir det kvarterets stora entré och härifrån nås alla husens entréer, gården och flera lokaler. I det övre planet en gemensamhetslokal för de boende och lokalerna i samverkan, en vinterträdgård och ett utrymme för tillfälliga utställningar eller sammanträden.

Ytterligare en länk tillförs kvarteret och skapar en tydlig uppdelning mellan de två jämnhöga volymerna i väster och söder. Mellanrummet nyttjas till ett ljus och generöst trapphus med stora glasade partier mot söder och norr, en gemensam förlängning av hallen med utrymme för växter liksom förvaring.

Högdelen, Hus 3, höjs till 11 våningar med etagelägenheter i toppen för att åstadkomma slankhet och spänst till volymen. Höjden på Hus 4 hålls nere till sex våningar för en lägre och mer varierad front mot parken.

Korta byggnader

Kvarterets byggnader vänder sig utåt och inåt beroende på väderstreck, utsikt och buller vilket bryter upp strukturen i ytterligare mindre enheter.

Varierande hustypologier och bearbetning av volymerna skapar en struktur med korta fasader och stor variation mot gatan. Täthet mellan entréerna ger en flexibilitet och gene-

ralitet i bottenvåningen som ger möjlighet för lokaler i varierande storlek och förändringar över tid.

Flexibel struktur

Aktiva gaturum är en förutsättning för en levande stad och god bostadsmiljö. Lokaler placeras längs med Bobergsgatan och mot parken i Hus 3. Mot lokalgatorna finns bostäder med god takhöjd som möter gatan med entréer och stora uppglasade partier. På sikt möjliggörs för omvandling till både lokaler eller lokaler.

Ekoprofil

Kvarteret har en ekologisk profilering som gestaltas bl.a. genom länkarnas odlingsmöjligheter året om och spaljeer för gröna fasader. Även de mindre synliga strukturerna i projektet är noggrant genomtänkta för att fungera väl till vardags och underlätta för en miljövänlig livsstil. Sopsortering, återvinning och cykelrum ligger i taktiska och synliga lägen med bra kopplingar till alla entréer. Energi produceras av solceller i det mest gynnsamma läget; på taket av Hus 2.

Buller

En majoritet av bostäderna vänder sig mot den tysta gården med samtliga eller minst hälften av sina boningsrum. I ytterhörnerna, där kvartersformen inte medger lägenheter mot gård, löses bullersituationen genom vädring mot bullerdämpad balkong. Mot bullerutsatta sidor används täta räcken tillsammans med akustikdämpning på undersida balkongplattor.

Gestaltning

Konsekvensen av bearbetningen i volym- och typologi ger naturliga uppdelningar i volym och gestaltning. Husen hålls samman av ett mer eller mindre synligt ramverk som återspeglar de effektiva planerna. Små avsteg från ramverket ger den variation och lekfullhet som behövs. Den råa paletten av gedigna, robusta material återspeglar den industriella karaktär som området har. Materialen varierar och växlar mellan husen på ett elegant och återhållet sätt, med stor omsorg i detaljer.

Hus 1 och 4 kläs i cortenplåt med en sinusformad profil på både fasad och balkongfronter, ett enhetligt uttryck med en tydlig textur.

Hus 2 har en karaktärsstark fasad med sydvända balkongerna mot gata som bärs av en utvändig pelarstruktur i betong. Betongen gjuts mot slät form och fogar placeras på ett medvetet och omhändertaget sätt. Den inre fasaden med generösa glaspartier och träbäklädd fasad står i stark kontrast mot den yttre strukturen och signalerar en varmare boendemiljö. Minimalistiska glasträcken spänns in mellan pelarna utan synliga profiler.

Hus 3 bearbetas i volym för att lyfta fram högdelen i elva våningar och förstärka dess slankhet och höjd. Gestaltningen bygger tydligt på ramverket med mörkt tegel i relief. Kvarterets generella höjd på sex våningar återspeglas i volymen då byggnaden vänder sig från parken mot områdets entré i söder. Balkongerna ges en framträdande roll och definierar byggnadens riktning.

BILD 4:6:2 Fasader, den övre mot Brogatan och parken i öster. Den nedre mot Bryggatan i väster.

BILD 4:6:3 Fasadutsnitt. Utsnitt av Hus 1 och Hus 2 på den gemensamma sockeln i ljus tegel. En glasslits skiljer volymerna åt, materialen växlar och länkar dem samman. Cortenstål och betong kopplar till områdets industriella karaktär medan detaljerna står för något nytt, den inre fasaden kläs med träribbor för en varmare närmiljö, glasträcket spänns in mellan pelarna utan synligt bärverk.

Fasad - betong

Fasad - träribbor

Fasad - cortenplåt

Sockel ljus tegel

Fasad högdelen - mörkt tegel

Räckesfront högdelen

BILD 4:7:1 Perspektiv från Husarviken.

4.7 Kv B7

Riksbyggen genom SandellSandberg Arkitekter

GLASHUSET I NORRA DJURGÅRDSSTADEN

Genom hela gestaltungsprocessen har målet varit att hålla samman byggnadens spretiga och ibland motsägelsefulla delar i en tydlig helhet, samtidigt som varje del ska få bidra med sin egen identitet och karaktär. På så vis kan varje specifik plats i byggnaden utnyttjas maximalt. Medlet för att lyckas med detta har varit att välja några få gedigna material och former för att sedan anpassa dessa till en mer avancerad struktur.

Trappande bjälklag

Gatans lutning, samt innergårdens höjd gör att byggnaden möter marken på flera olika nivåer. Byggnaden har flera takterrasser med ett väl tilltaget odlingsdjup. För att huset ska kunna möta marken på flera olika nivåer och för att de boende ska kunna ta sig ut på terrasserna utan att använda någon ramp jobbar vi med trappande bjälklag. Genom att jobba med och i viss mån förstärka effekterna av dessa trappningar görs i stort sett varje lägenhet till en unik plats i huset och fasaderna blir till en vacker mosaik av specifika platser snarare än ett monotont rutnät.

Balkonger

För att vara så energieffektiv som möjligt är den uppvärmda

byggnaden en enkel volym utan några burspråk. Kärnan kläs med ett yttre skikt av balkonger och växthus som skapar ett extra fasaddjup. Balkongerna har olika djup och följer givetvis de trappande bjälklagen. Växthusen fungerar klimatsmart som värmebuffert på sommaren och extra isolering på vintern. Förskjutningen av bjälklag, de olika djupen i balkongerna samt småskaligheten i balkongskiktet bryter ner den stora volymen och skapar en dynamisk, tredimensionell och levande fasad, en grön mosaik.

BILD 4:7:1 Fölgelperspektiv

BILD 4:7:3 Perspektivsektion längs Bryggatan.

Gatuplanet

En glashinna med en bakomliggande träspaljé bildar det yttre skiktet i gatunivå. Glaset har generösa öppningar med inramning i trä och tydligt avgränsade uterum med plats för utemöbler och odlingslådor. Småskaligheten och materialiteten i bottenplanet bidrar med ett inslag av något hemlikt till gatumiljön. Relationen till gatan liknar den hos ett litet engelskt radhus. Entréerna är tydligt markerade som nischer klädda i trä och mässing och är väl upplysta. De bryter tydligt av glashinnan och bildar en formmässig indelning i fasaden.

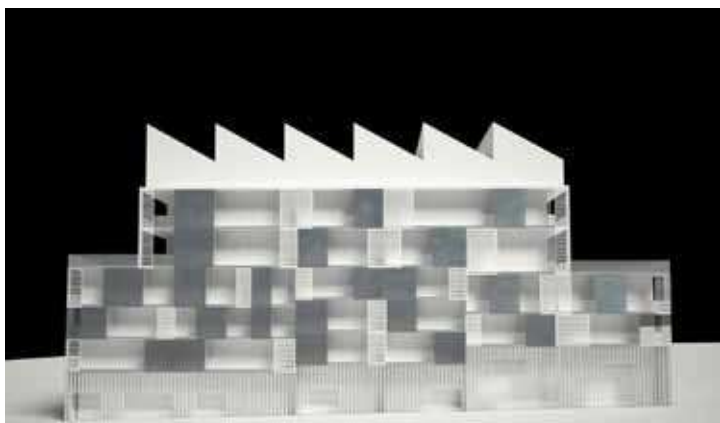

BILD 4:7:4 Modellbild

Material

Vi föreslår gedigna, väl omtyckta material som glas och trä, blandat med moderna högpresterande material, som nanogel, ett transluscent material med väldigt bra U-värde. Som fasadmaterial används återvunnet glas. Det återvunna glaset har en vacker smaragdgrön färg, är levande i sin struktur och har höga estetiska kvalitéer. Karaktären påminner om någonting handgjort. Det är ett material som skimrar och blänker i solen, likt vattnet intill huset. Blandningen av gediget och modernt ska skapa en byggnad väl förankrad på platsen som samtidigt klarar av att möta framtidens krav på energihushållning, ljusinstrålning och inneklimat.

Miljöprofil

Byggnadens isolerade kärna är en stor sammanhållen volym vilket gör det effektivt och energisnålt. Den isolerade huskroppen är klädd med ett yttre skikt av balkonger och växthus. Växthusen fungerar klimatsmart som värmebuffert på sommaren och extra isolering på vintern. Balkongdjupet är som störst mot väster för att effektivt skärma av de starkaste sollasterna. Det grundare balkongdjupet mot norr och öst möjliggör maximal ljusinstrålning.

De generösa takterrasserna är gemensamma utemiljöer med möjlighet till odling, vila och socialt umgänge. De grönskande taken är tillgängliga för alla som bor och verkar i huset. De är täckta av trädgårdar, upplyfta ovan stadens brus. Dessa trädgårdar blir fina platser att vistas på. Trädgårdarna erbjuder en mångfald av miljöer med varierande flora och materialinslag. På så sätt bidrar de också till en ökad biologisk mångfald i staden.

Glashuset har gestaltats med tanken att social och ekologisk hållbarhet går hand i hand. Meningen är att huset genom sin gestaltning ska insinuera hållbarhet och på så sätt uppmuntra till en mer hållbar livsstil. Genom att ge varje bostad tillgång till ett eget växthus uppmuntras man att odla sina egna grödor. När det är nära till cykelparkeringen är det lättare att välja det färdmedlet. Genom att förskolan får ett eget växthus lärs kunskap om ekosystem ut till nästkommande generationer. Med generösa takhöjder behöver man inte använda lika mycket elektrisk belysning då dagsljuset räcker längre. De generösa offentliga gröna takterrasserna blir en mötesplats för de boende och där syns de också av förbipasserande.

Hållbart är det som lagas när det går sönder. Genom att använda gedigna, vackra material och skapa fantastiska bostäder säkerställer vi att huset kommer att stå kvar och fungera länge.

BILD 4:8: I Perspektiv från stadsparken i öster.

4.8 Kv B8

HSB genom Nyrens Arkitektkontor

Gestaltungsbeskrivning

Stockholms stad har utsett Norra Djurgårdsstaden till ett miljöprofilområde i Stockholm. HSB:s projekt inom Brofästet har ambitionen att med åtgärder i den enskilda byggnadens skalnivå skapa förutsättningar för gott socialt liv i en ekologiskt hållbar stadsdel och på så sätt svara upp mot och uppmuntra stadens krav.

HSB:s byggnad har ett fint läge i anslutning till den nya parken i öster och Husarviken och Nationalstadsparken i norr. Med inspiration från amerikanska och engelska sk ”townhouses” indelas byggnadsvolymen i tre tydliga enheter eller hus med likartad stomuppbyggnad men med individuella arkitektoniska uttryck kring respektive trapphus.

Material- och hantverksskänslan från Gasverksområdet har inspirerat till att använda beständiga fasadmaterial med låga underhållskostnader såsom tegel, stål, terrazzo, plattgjuten betong, granit, glas och trä i skyddade lägen. Färgtonerna är dova, med relativt låg mättnadsgrad. Detaljprecision i genomförandet är viktig. Den övre delen av byggnadsvolymen i nordvästra delen ska uttrycka HSB:s satsning på miljöbyggande vilket till exempel kan vara genom att fasaden kläs med solcellspaneler vilket då också kan bidra till byggnadens fastighetsel.

Husens tre tak fyller olika funktioner. Det högst belägna är belagt med sedum, det näst översta fungerar som biotoptak. Mellan dessa tak finns en, för alla boende, gemensam takterrass. På takterrassen, som nås från två trapphus, finns ett växthus där man kan odla, umgås och njuta av utsikten.

Den goda bostadsmiljön skapas genom välstuderade, ofta genomgående lägenheter med kontakt med både gata/park och innergård. Projektet innehåller ca 60 lägenheter i varierade storlekar, nästan alla vända mot minst två håll och med generösa balkonger för samvaro. Lägenheternas uppbyggnad medger i flera fall möjlighet till öppet samband mellan vardagsrum och kök mot gata och/eller separat kök mot gård och vardagsrum mot gata.

Balkongerna ger byggnaderna karaktär. I öster och väster har de också en viktig skuggande funktion, för att undvika övertemperaturer i de mycket välisolerade lägenheterna. Balkongräckenas utformning är viktig. Räcken utförs av smide för huset längst söderut och utförs med genomsiktligt glas för de övriga.

Byggnadens nordöstra hörn har ett strategiskt läge där entréplanet bland annat inrymmer en kommersiell lokal

- förslagsvis ett café - med närhet till Husarviken, den nya parken och det nya promenadstråket över bron till Nationalstadsparken.

Cykelparkeringen ordnas med en generös och lättillgänglig cykeluppställning vid entréerna mot gatan, på gård och i garageplan. Särskild omsorg läggs på cykelparkeringens utformning i garaget. Här ska man känna sig trygg och bekväm - en slags cykeldepå som utrustas med verktyg för utlåning och central cykelpump.

Grönytor

Förgårdsgrönska och klätterväxtbädd

Planteringarna mellan bottenvåningens terrasser och den anslutande gatan fungerar som en grön gräns mellan den offentliga marken och den privata uteplatsen. Variation i planteringarna gynnar den biologiska mångfalden och ger ett prunkande gaturum. Längs byggnadens södra gavel anläggs en klätterväxtplantering. En mix av lägesanpassade klätterväxter ger en tät, varierad, grön fasad mot gata och gränd.

Takterrassen

Takterrassen nås från två trapphus och består av rejäla uteplatser för de lägenheter som är vänd mot terrassen och ett för alla gemensamt växthus. I växthuset finns möjlighet till odling och umgänge.

Biotoptaket

Biotoptaket är ett grönt tak (>300 mm växtdjup) med diversitet i fältskiktet, fjärilsrestauranger och bärande buskar. Taket förses med holkar för skalbaggar och humlor, samt faunadepåer i form av död ved. Biotoptaket är tänkt att gynna den lokala biodiversiteten, fördröja/absorbera dagvatten och vara en prydnad för högre liggande lägenheter i området.

Det gröna solcellstaket

Undervegetation på det gröna solcellstaket ger i kombination med solceller mer el, bättre biologisk mångfald och fördröjer/absorberar dagvatten. Växternas transpiration kyler solcellerna under de heta sommardagarna vilket har en positiv inverkan på elproduktionen. På taket finns ca 70 kvm solfångare som sammantaget producerar egenproducerad el motsvarande 2 kWh/m² år Atemp. Alternativt kommer den övre delen av husets fasad att kläs med tunnfilm med solceller vilken producerar del av fastighetens el.

BILD 4:8:1 Perspektiv längs Brogatan som visar hur bebyggelsens bottenvåningar möter gatumiljön med terrasser som har givits en egen trappa ut mot gatan.

FASAD 1

Förgårdsmark med planteringar och terrasser av granit.
 Matrisgjuten betong med struktur på våning 1-2 och entré av ek.
 Handslaget jordfärgat mörkt tegel på övriga våningar.
 Vita fönster av metall och trä.
 Vita balkongplattor med räcken av galvad stålplåt med RF hängstag.
 Grafitgrå stålplåt på takfoten.

FASAD 2

Förgårdsmark med planteringar och terrasser av granit.
 Fasad av målat grafitgrått stål med fyllningar av vit slipad Terrazzo.
 Fönster av metall och trä.
 Vita balkongplattor med räcken av rostfritt stål och glas.
 Grafitgrå stålplåt på takfoten.

FASAD 3

Förgårdsmark med planteringar och terrasser av granit.
 Bottenvåning med fönster och fyllningar klädda med ekpanel.
 Översta två våningarna kläs med glas vilka kan inkludera solcellspaneler.
 Grå diamantsågad kalksten på övriga våningar.
 Fönster av metall och trä.
 Målade balkongplattor lika fasad med räcken av RF stål och glas.

Tegel i fasad

Matrisgjuten betong i sockel

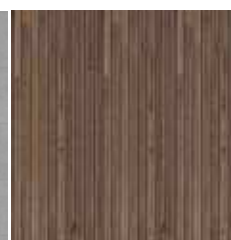
Terazzo

Mörkgrå stålplåt

Grå sten i fasad

Trä i fasad entreplan

Ljus granit i sockelterrasser

Glasad övre del.

Kan vara delvis energiglas

Hållbarhetsprofil

Utgångspunkten för att uppnå energikraven i byggnaden är ett tätt och välisolerat klimatskal, fönster med låga u-värden och att köldbryggor minimeras i konstruktionerna. I projektet har ytterväggar ett generellt mått på 450 mm för att skapa utrymme för de bästa uppbyggnaderna ur energi- och ekonomi synpunkt vid fortsatt projektering. Infästning av plattor i bjälklag behöver särskilt studeras för att minimera risken för köldbryggor.

Material som är dokumenterat bra miljö- och hälsoval väljs i projektet, exempelvis FCS-märkta träprodukter. I projekteringen upprättas initialt en miljöplan med bland annat arbetsrutiner mot en miljödatabas och införs kontinuerliga uppföljningar med klimat- och energiberäkningar. Projektet byggs upp med långsiktigt hållbara och beständiga fasadmaterial såsom tegel, stål, terrazzo, plattgjuten betong, glas och trä.

Växter och planteringar fyller flera funktioner, som skydd och svalka när solen bränner, för fördröjning av nederbörd och avlastning av dagvattensystem, och inte minst för att skapa lummiga och levande utemiljöer kring boendet. Förutsättningar för vegetation och grönska inom kvarteret skapas genom att alla tak är gröna och fungerar antingen som biotop, som takterrass för odling och umgänge eller är belagda med sedum. På tegelfasaden mot gränden i norr planeras en grön

vägg av vildvin eller murgröna och förgårdsmarken utmed gatan planteras med växter. Med dessa åtgärder kommer projektet på ett positivt sätt bidra till målsättningen att hela kvarteret uppnår en grönytefaktor om minst 0,6.

Omfattning och orientering av fönster är en viktig parameter när det gäller energiberäkningen. Fönsterarean har särskilt studerats för att både uppnå energimålen och bra ljusvärden inomhus. Komforten i lägenheterna tillgodoses bl a genom hög isoleringsnivå, skuggande balkonger, värmestillsättning genom ventilationsdon i golv vid fasad, samt behovsstyrd ventilation. Brukarvänliga system för hyresgästernas individuella mätning för el, vatten och avfall kommer att inarbetas. Hållbar sophertering underlättas genom lättillgängliga återvinningsrum och anslutning till stadsdelens sopsugsystem.

Den övre delen av byggnadsvolymen i nordvästra delen ska uttrycka HSB:s satsning på miljöbyggande vilket till exempel kan vara genom att fasaden kläs med solcellspaneler vilket då också kan bidra till byggnadens fastighetsel.

BILD 4:9:1 Perspektiv längs Bobergsgatan

4.9 Kv B9

Åke Sundvall genom Andersson Arfwedson Arkitekter

Både Andersson Arfwedson och Åke Sundvall har fått utmärkelsen "Årets Stockholmsbyggnad" för enbostadshus. Åke Sundvall AB har byggt kvarteret Barnmorskan i Enskede som fick priset 2011 och Andersson Arfwedson ritade kvarteret Mursmäckan i Kärrtorp, som fick priset 2012. Nu skapar vi tillsammans enbostadshus på en tomt i Norra Djurgårdsstaden. Vi har undersökt hur denna tomt, med sina för stockholmsförhållanden ovanliga mått, kan bebyggas med bostäder. Att tillvarata små, smala tomter mellan störrebyggnader har länge varit en del av stadsbilden i större städer med dyra markpriser. Andersson Arfwedsons nya enbostadshus byggs på en åtta meter bred tomt som tidigare varit avsedd som släpp mellan flerbostadshusen.

De två enfamiljsbostäderna är i tre våningar och ligger vid Bobergsgatan, huvudgatan i den nya stadsdelen. Husen anpassas efter köparnas önskemål och byggstart beräknas ske våren 2017. Dels har vi utgått från egna erfarenheter, dels från internationella referenser. Vi har också inspirerats av Manhattan, där rutnätsplanen från 1811 byggde på tomter som hade bredden åtta och djupet tjugofem meter. Även djupet ligger nära de aktuella tomterna i Norra Djurgårdsstaden. Husdjupet på de kringliggande husen är arton meter, men då tillkommer en gård som avses vara gemensamhetsanläggning.

Bostäderna är uppbyggda kring en privat ljusgård kring vilken kök och trappa är placerade. På entréplan ligger sekundärutrymmen mot gatan, medan vardagsrummet ligger mot uteplats och gård. Tak- och fasadmateriel mot gården är dubbelfalsad plåt och skärmväggen i fastighetsgränsen mellan ljusgårdarna är utförd med glasbetongblock. En trappa upp kan hela ytan disponeras som ett sällskapsrum eller delas in i sovrum, klädkammare och WC. På övre plan finns två sovrum och badrum. Bostadsytan är 142 m² och BTA är 172 m².

BILD 4:10:1 Pumpstationen mot Husarviksgatan.

4.10 Pumpstation

Stockholm Vatten genom Nyréns arkitektkontor

Den nya pumpstationen är utformad som en stadsmöbel som förutom sina tekniska funktioner även fungerar som utkiksplats med vyer mot Husarviken och Nationalstadsparken. Terrassen har två rumsbildande pergolor och är en del av kvarterets vistelseyta. Utmed Husarviksgatan fungerar den nya stationen som sittmöbel och erbjuder vila.

Skevningen i den volymmässiga utformningen är inspirerad av tanken på att den bakomliggande gården skapar ett "visuellt tryck" mot norr. Vägarnas skevning bidrar till att rumsligt dramatisera de båda trapplöpen som finns på var sida om stationen.

Fasaderna är uppbyggda av ca 750 mm breda moduler av 1-2 cm tjock veckad corten-plåt. Corten är underhållsfritt och bidrar med sin materialitet till en känsla av naturligt åldrande. Plåtarna bockas och bildar tillsammans sittyta – vägg – räcke – informationsyta. Även trappornas steg kläs i corten.

BILD 4:10:2 Fasad mot norr.

BILD 4:10:3 Perspektiv mot Husarviksgatan.

5. Utformning: Gårdar

Stadens höga ambitioner gällande utformning av bebyggelse, allmänna platser och parker gäller även för bostadsgårdarna.

Stadsdelens parker, torg, grönstråk och bostadsgårdar ska ses som en helhet där bostadsgårdarna utgör en viktig del. Ytmässigt svarar de för ca 30 % av de närliggande friytorna. Den höga exploateringen medför ett högt utnyttjande av alla friytor. Det är därför viktigt att dessa utformas hållbart och funktionsmässigt bra. För de boendes trivsel och för stadens möjlighet att upprätta en god skötsel är det viktigt att gårdar, parker, lekplatser mm kompletterar varandra. Detta gäller speciellt småbarnslek.

Upplevelse, Funktion

För att gårdsmiljön ska upplevas positivt gäller att den är trygg och säker och att man har kontroll. Detta har till stor del att göra med hur gården är avgränsad, dels mot det offentliga rummet och dels mot de privata delarna såsom uteplatser mm. vad som mer uppfattas som positivt är användbarheten av gården. Småbarnslek, sittmöjligheter, mötesplatser för vuxna, möjlighet till picknick mm. trädgrönka, blommor och gräsmattor är viktiga delar i en upplevelserik gårdsmiljö.

Grönytefaktor som verktyg i planeringen

Som ett verktyg i utformningen av gårdsmiljöer och grönska integrerat i bebyggelsen har en grönytefaktor utvecklats i projektet. Faktorn är ett verktyg som premierar grönska som fyller flera funktioner. De funktioner som eftersträvas med hjälp av grönska och hantering av dagvatten är att dämpa effekten av negativa klimatförändringar, att tillföra sociala värden i gårdsmiljön och att gynna områdets biologiska mångfald. Enligt miljökraven för denna etapp ska en lägst grönytefaktor om 0,6 uppnås. För vidare information om verktyget se särskild utredning om grönytefaktor.

Gårdsrummen ska vara tydligt definierade med avläsbarhet av vad som är offentligt och vad som är privat, samtidigt som de har öppna samband sinsemellan och med omgivningen. De olika gårdsrummen ges olika karaktärer och är gemensamma för hela kvarteret. De ska utformas så att de innehåller en stor andel träd och grönska, bland annat med inslag av fasadgrönka eller gröna tak. Ett planteringsdjup om cirka 0,8 meter samt sammanhängande växtbäddar rekommenderas. En stor del av gårdsytan är underbyggd av garage, vilket ställer krav på gårdarnas bjälklagskonstruktioner. På samtliga gårdar ska utrymme för småbarnslek anordnas. Även ytor för utomhusvistelse på själva byggnaden är av stor betydelse, exempelvis kan gröna takterrasser eller gemensamma balkongterrasser anläggas.

BILD 50:1 Prioritering mångfunktionalitet med verktyget grönytefaktor

YTA:	FAKTOR:	ANTAL:	AREA:	FAKTORBERÄKN. AREA:
Delfaktorer grönska				
Ej underbyggt markgrönka	2,0	-	0	0
Växtbädd (0-200 mm)	1,5	-	0	0
Växtbädd (200-400 mm)	0,4	-	0	0
Växtbädd (400-600 mm)	0,2	-	0	0
Gröna tak (> 300 mm)	0,4	-	0	0
Gröna tak (50 - 300 mm)	0,1	-	0	0
Grönka på väggar	0,4	-	0	0
Integrerade balkonggröndor	0,3	-	0	0
Tilläggsfaktorer grönska/biodiversitet				
Diversitet i fållskädet	0,7	-	0	0
Naturligt arturval	0,5	-	0	0
Diversitet på gröna, tunna sedumtak	0,1	-	0	0
Integrerade balkonggröndor med häng- eller klätterväxter	0,3	-	0	0
Fjärilsrestauranger	1,0	-	0	0
Buskar generellt	0,2	-	0	0
Bärande buskar	0,4	-	0	0
Stora träd (stam > 30 cm)	2,4	-	0	0
Mellanstora träd (stam 20-30 cm)	1,5	-	0	0
Små träd (stam 10-20 cm)	1	-	0	0
Ex	3,0	-	0	0
Bärande träd	0,4	-	0	0
Fauna-deklar	2,0	-	0	0
Baggholkar	2,0	-	0	0
Molkar (fågel mm)	0,5	-	0	0
Tilläggsfaktorer grönska/rekreativa & sociala värden				
Gräsyta för bollspeltak	1,2	-	0	0
Odlingsytor	0,5	-	0	0
Balkonger och terrasser samt växthus förberedda för odling	0,5	-	0	0
Gemensamma takterrasser	0,2	-	0	0
Synliga gröna tak	0,1	-	0	0
Blomsterprakt	0,2	-	0	0
Buskar upplevelsevärden	0,1	-	0	0
Bärande buskar med ätlig frukt etc	0,2	-	0	0
Träd, upplevelsevärden	0,5	-	0	0
Fruktträd och blommande träd	0,2	-	0	0
Pergolor etc	0,3	-	0	0
Fågelholkar, upplevelsevärden	0,2	-	0	0
Tilläggsfaktorer grönska/klimat-heat island				
Träd placerade så att de ger lövsugga	0,5	-	0	0
Pergolor, lövgångar mm som ger lövsugga	0,5	-	0	0
Gröna tak, flerskiktad markgrönka	0,1	-	0	0
Delfaktorer vatten				
Vattentytor i dammar, bäcker och diken	1,0	-	0	0
Öppna hårdgjorda ytor	0,3	-	0	0
Håvöppna hårdgjorda ytor	0,2	-	0	0
Hårdgjorda ytor med fogar	0,05	-	0	0
Tata ytor	0,0	-	0	0
Tilläggsfaktorer vatten/biodiversitet				
Biologiskt tillgängliga permanenta vatten	4,0	-	0	0
Fuktstråk med tillfälligt kvardröjande vatten	2,0	-	0	0
Förd. av dagvatten från hårdgjorda ytor i ytvattensamlingar och fuktstråk	0,2	-	0	0
Förd. av dagvatten från hårdgjorda ytor i underjordiska magasin	0,1	-	0	0
Avvattning av hårdgjorda ytor till omgivande grönska på marken	0,1	-	0	0
Tilläggsfaktorer vatten/rekreativa & sociala värden				
Vattenspeglar	1,0	-	0	0
Biologiskt tillgängliga vatten - upplevelsevärden	1,0	-	0	0
Föntäner, cirkulationsanläggning o.dyl.	0,3	-	0	0
Tilläggsfaktorer vatten/klimat - heat island				
Vattensamlingar för torrperioder	0,5	-	0	0
Uppsamling regnvatten för bevattning	0,05	-	0	0
Föntäner o.dyl.	0,3	-	0	0
Total summa (eko-effektiv yta):				
Hela tomtens yta:			0	
Uppnådd faktor: 0,00				
Balansräkning:		Max antal:	Uppnått antal:	%:
B = Biologisk mångfald	32			
S = Sociala värden	27			
K = Klimatanpassning	18			

BILD 50:2 Beräkningsmall grönytefaktor

LANDSKAPSARKITEKTER

KVARTER	LANDSKAPSARKITEKTER
 KV 1	Urbio
 KV 2	Landskapslaget
 KV 1&2	Tema Landskapsarkitekter i samverkan med Urbio och Landskapslaget
 KV 3	Topia Landskapsarkitekter
 KV 3	ännu ej utsedd

BILD 5:1:1 Perspektiv gårdsrummet

5.1 Kv 1

Tobin Properties/Ebab, Einar Mattsson och Stockholmshem genom URBIO

Gårdsutformningen tar fasta på platsens kontraster mellan industrihistoria och den omgivande djurgårdsnaturen med ädellövskog och vattenmiljöer; konkretiserat i en grön-blå ram med stålinfattning.

Naturtyper som återkommer på gården hämtar sin inspiration från Nationalstadsparkens natur; lundrabatterna med ormbunkar, fräken och starr i fältskiktet, trädbrynet med inslag av vildapel och rönn, lähäcken av slån och hassel-snåret.

Regnträdgårdarna bildar en sammanhållande ram i kvarterets östra och norra del, med nedsänkta grusiga växtbäddar planterade med arter som båda klara av fukt och torra, som svärdsllilja och starr. Vattnet leds ner mot kvarterets norra del genom regnträdgårdarna och samlas upp i ett bredare fuktstråk i kvarterets lägsta del innan dagvattnet breddas ut mot Husarviken.

Fackverkspergolans är en genomgående metallstruktur som ordnar gårdsrummet, markerar entréer samt fungerar som avgränsare vid förskolegård och uteplatser. Fackverkspergolans hämtar sin inspiration från platsens industriella

BILD 5:1:2 Perspektiv gårdsrummet

historia. Strukturen är lätt och transparent men varieras med olika metallraster. Pergolan har flera funktioner; stöd åt klätterväxter, belysningsstruktur, staket och räcke vid behov, samt montering av holkar och faunadepåer. Pergolan tillåter också temporära funktioner, så som utsmyckning på gårdsfest eller montering av skuggsegel sommartid.

Det genomgående stråket hålls öppet på sidorna, medan det bildas en rumslig förtätning, i samband med gårdsentréerna, markerat av det övergående trädgalleriet och den utskjutande pergolan. Den sydvända fasaden görs hårdgjord med en längre bänk mot förskolans fasad. På motstående sida tas höjdskillnaden mot gårdens norra del upp av en markerad kant i sitthöjd.

Gården får mot Husarviken en markerad kant där en utskjutande terrass och trappa i gallerdurk hängs på kanten. Den utskjutande bryggan skapar en spännande uteplats riktad mot Husarviken, med picknickbord, bänkar och möjlighet till grill. Samtidigt finns möjlighet att få in ljusinsläpp i garaget.

I gårdens södra del skapas en uteplats rumsligt markerat av trädgalleriet och fackverkspergolan. Här placeras även småbarnslek. I den öppnare passagen ut mot gränden i kvarterets mitt skapas en samlingspunkt, en mindre inramad torgyta med sittskulpturer.

Gränden öster om kvarteret har en neutral markbeläggning med spridda trädplanteringar av uppstammad ek, samt flerstammig rönn och oxel. I den norra del av gränden smalnar den hårdgjorda ytan av större planteringsytor, samtidigt som fogarna i beläggningen blir gradvis större. Trädplanteringen centreras till mitten i denna del av gränden, för att indikera ett naturligt stopp för trafiken. Höjdskillnaden ner mot Husarviken tas upp av en trappramp.

BILD 5:1:3 Illustrationsplan gård

Beräknad grönytefaktor: 0,69

BILD 5:1:4 Sektionssnitt genom kvarteret och gården, till vänster Husarviksgatan, till höger Bobergsgatan.

BILD 5:2:1 Perspektiv gårdsrummet

5.2 Kv 2

Stockholmshem, Oscar Properties, Åke Sundvall och Besqab genom Landskapslaget

Utformningsidé utemiljö

En utgångspunkt har varit att utgå från områdets olika zoner i begrepp som

- 1) offentliga - det genomgående stråket och gränden
- 2) halvprivata - den gemensamma gården
- 3) privata - uteplatser, takträdgårdar

Vi vill skapa en glidande övergång från stram gestaltning med raka definierade linjer vid de privata ytorna närmast husen till mer upplösta former med mindre definierade ytor i de halvoffentliga och offentliga zonerna.

Det genomgående stråket

Stråket binder ihop de tre kvarteren i väst-östlig riktning. Stråket ska i denna mittersta del också vara körbart för sopbil och vara räddningsväg för brandbil. Det kräver körbar markuppbyggnad och utrymme för svängradier. Vår idé är att göra det körbara stråket löst utformat med beläggning av betongmarksten som håller ihop ytan men varierar i fogbredd. Ytorna blir odefinierade och upplösta. Tillgängliga och körbara ytor med tät fog slingrar

BILD 5:2:2 Referensbild kvartersgatan.

sig fram mellan träd och grönare ytor med gräsklädd fog. Ev kan samma markmaterial, belysning mm gå igen och markera det allmänna stråket genom alla tre kvarteren.

Gränden mellan Bobergsgatan och Husarviken

Utformningen av den gemensamma nord-sydliga gränden samordnas med grannkvarteret.

En större hårdgjord torgyta öppnar sig mot Bobergsgatan med långbänkar och sittskulpturer. Spridda planteringar med stora uppstammade ekar och mindre flerstammiga träd som rönn och oxel hjälper till att styra och signalera körbara ytor respektive markera vistelseytor. Här finns också plats för ev uteserveringar.

Gränden smalnar av mot norr och övergår i en trängre och grönare del endast för gående och mynnar i trapprampen mot Husarviken. Hela gränden sluttar svagt mot norr. Fördrojning av dagvatten kan ske i ett underjordiskt magasin som avslutas i en tät dagvattenledning mot Husarviken.

Gården

De generösa 4 m breda uteplatserna med häckar, spaljéer och stadiga raka kanter möts av en böljande utformad gård. Gårdsytan består av två delar som skiljs åt av det allmänna genomgående stråket. En gemensam entrébyggnad till garaget förbinder gårdarna. Garagebyggnadens centrala placering medför att en hel del boende kommer att röra sig över gårdarna. Odlingslådor i olika höjder, en liten lekplats och flera sittplatser med bord och bänkar fungerar också som målpunkter.

Höjdskillnaden mellan gårdarna tas upp med en ramp samt en sittbar mur. Mot Husarviken avslutas gården med en terrassering med murar. Här skapas en lugn sittplats med bord och bänkar, vacker beläggning, grönska och utsikt över Husarviken.

Platser för tillfällig angöring samt för brandbilsuppställningar ska markeras med skyltning. Antal platser för cykelparkering under tak samt platser i öppna ställ uppfyller stadens programkrav. Ett samordningsarbete mellan byggherrarna kring gården pågår och gårdsgestaltningen kommer att bearbetas utifrån denna samordning.

Ledord för gestaltningen, sociala värden:

Samvaro i flera former och rum, Tillgänglighet, Odling, Småbarnslek, Fria grösytor för lek o bollspel, Utblickar, vattenkontakt, Artrikedom, Blomsterprakt

Ledord för gestaltningen, grönska:

Utnyttja ytor på mark för plantering av större träd. Utnyttja det växtbäddsdjup som går att skapa på bjälklaget

Ledord för gestaltningen, vatten:

Öppna hårdgjorda ytor - Gräsarmerade ytor, körbara ytor
Hårdgjorda ytor m fogar - Plattytor m tät fog, körbara ytor och gångytor, gummiasfalt

Halvöppna hårdgjorda ytor - Grusytor

Dagvatten fördröjs i flera steg genom gröna beläggningar på tak och på bjälklag. Överskottsvatten från taken leds ut i rännor till planteringar på gården. Hårdgjorda ytor på gården är höjdsatta så att de rinner av mot gröna ytor. På bjälklagen utformas trädgropar så att de kan ta emot dagvatten och lagra för behov men också fördela ut överskott. Vid större regnmängder bräddas vatten till ett fördröjningsmagasin. Överskottsvatten leds i ett sista steg ut till ledning på de delar av gården som inte kan anslutas till magasinet. Se plan som visar avvattningsberäkningar.

Beräknad grönytefaktor: 0,73

BILD 5:2:3 Illustrationsplan

BILD 5:2:4 Längdsektion gården. Till vänster Bobergsgatan och till höger Husarviksgatan.

BILD 5:3:1 Perspektiv gårdsrummet

5.1 Kv 3

Riksbyggen och HSB genom Topia Landskapsarkitekter

Gårdens utformning utgår från den industriella karaktär som finns i stadsdelen med gasklockarna som de mest påtagliga bärarna av miljöns utseende, men också i den växtlighet som liksom bryter fram i skarvar och hörn, tiden har präglat miljön. Vi tänker oss en robust pragmatism, organisk form och klassiska materialval som i sitt åldrande och patinering ger mer och mer karaktär. En gård med ett tidlöst uttryck och en ymnig grönska, en mötesplats för de som bor kring gården.

Två trappor ramar in gården från Husarviken som leder upp till en större yta för möblering i gårdens soligaste del. Här finns två pergolor som med hjälp av klätterväxterna skapar avskildhet från husen och gör rummet intimare. Platsen är tillräckligt stor för att ge plats åt ett barnkalas, eller flera familjer med vänner som samtidigt kan grilla. Framför sittplatserna breder en gräsmatta ut sig och släntar ner till större yta där grannarna kan ligga och sola, men också med plats för de minstas bollekar. Ett system av grusgångar finns också som samtidigt ger utrymme för boulespel eller liknande. De flesta ytor är generella och öppna för olika initiativ i den framtida bostadsrättsföreningen. Det går till exempel utmärkt att ställa pallkragar på en solig del av grusgångarna för grönsaksodling om det intresset finns. Dagvattenhanteringen är integrerad i gestaltningen, synlig och öppen för de lekandes initiativ. Fördröjningsmagasin fångar upp vattnet som inte gårdens växter kan tillgodogöra sig och magsineras under gården för att senare användas till vattnings.

I passagen mellan gården finns utrymme för cykelparkering och växtlighet. Dagvattenhantering integreras i designen och mitt på passagen finns ett litet entrétorg med entréer

till de södra och norra delarna av gården och till förskolans utemiljö. Den norra respektive södra delen avgränsas mot passagen för att skapa en lite mer privat karaktär.

Markmaterial på gården består av grusgångar, granithällar och marktegel, gärna begagnat för att knyta an till gasklockorna. Friser och rännalar av gatsten av granit. Trappor av granit upp från Husarviken. Pergola och staket i trä till exempel ek, kombinerat med smide. Växterna med ursprung i den lokala floran, men med namnsorter och arrangemang gjorda med tydligt gestaltande hand för att ge ett omhändertaget och vårdat intryck. Ett fler skiktat växt val utgörs av stamträd, buskar och perenner för att skapa variation på den relativt begränsade storleken på gården.

Beräknad grönytefaktor: 0,83

BILD 5:3:2 Tvärgående sektion genom gården.

BILD 5:3:3 Illustrationsplan

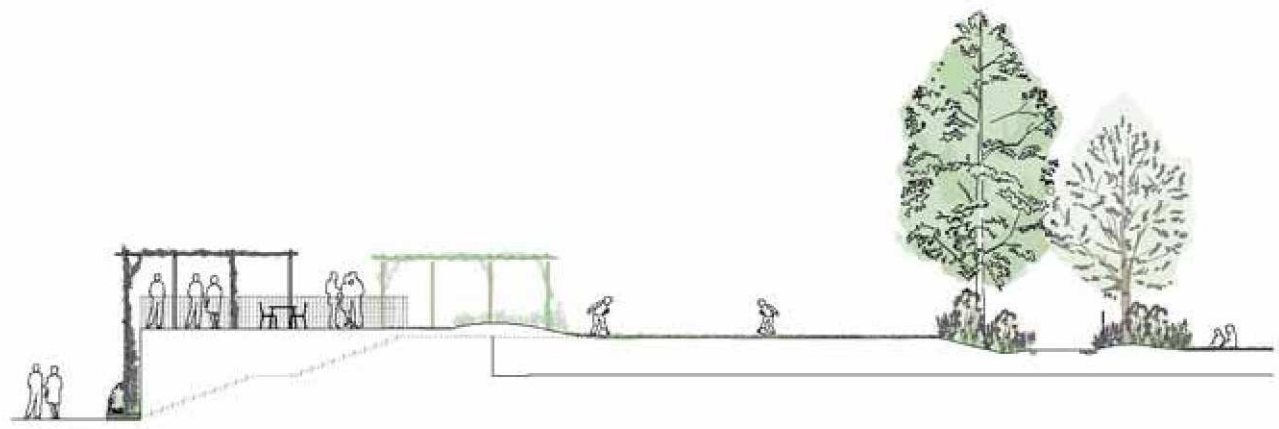

BILD 5:3:4 Längsgående sektion genom gården.

6. Utformning: allmän mark

I detta avsnitt redovisas utformningen av gator, torg och parker som ligger på allmän mark och som ska anläggas av staden.

Området ligger vid Husarvikens strand, i ett mycket gynnsamt läge utifrån närhet till park och natur. Läget mellan de ekologiskt värdefulla Kungliga nationalstadsparken och Hjorthagsparken ställer speciella krav på stadsgrönskan vilket avspeglar sig i de grönstråk som planeras som gatuplanteringar, dagvattenhanteringen och vegetationen utmed Husarviken. All mark inom bebyggelseområdet är nyanlagd. Angränsande befintlig parkmark upprustas och kompletteras med parklek, lekparker samt planteringar som ska stärka spridningssambanden och de ekologiska värdekärnorna i anslutning till området.

Allmänna ytor består av:

- *Strandparken* längs Husarviken. Sammanhängande gång- och vistelsestråk utmed Husarviken med utsiktsplatser, gräs och träd. Ytor i parken finns för infiltration av dagvatten.

- *Båthusparken*. En ny park som innehåller lekplats, multifunktionell bollplan, vistelseytor, blomsterprakt och grönytor för dagvattenhantering.

- *Torget*. Torgyta med sittplatser samt cykelparkering för cyklister och låncyklar. En gångfartsyta ansluter till Båthusparken.

- *Bobergsgatan*. Huvudgatan i området med grönskande mitremsa för infiltration av dagvatten.

- *Husarviksgatan*. Gångfartsgata längs Strandparken.

- Lokalgator med grönska och dagvattenhantering.

BILD 6:1:1 Planillustration Brofästet

6:1 Park

Strandparken

Strandparken är ett långsträckt grönt parkrum i mötet mellan den nya bebyggelsen och Husarvikens vatten. Mot den gamla strandskoningen och vattenrummet finns en värdefull trädridå som tas tillvara och på sina håll gallras. Strandskoningen restaureras där det är nödvändigt.

Promenaden längs stranden anpassas efter befintliga trädplacering. Gångvägen, belagd med stensmjöl, vidgar sig stundvis till små platser där tillfälle ges till möten, boulespel m.m. Sittplatser ordnas och vägen skapar god möjlighet till promenad och löpträning. Goda förutsättningar finns också för att lätt ta sig vidare ut i Norra Djurgårdens friluftsområde. Som rumsbildande element planteras träd i grupper i slänten utmed Husarviksgatan.

Nivåskillnaden mellan den långsgående Husarviksgatan och strandparken tas upp av en mjuk slänt som kan användas för både lek och vila.

I förlängningen av Båthusparken och Bryggatan, där de mynnar ut mot Husarviken, sträcker sig gångförbindelser till utsiktsplatser vid vattnet. Via trappor och ramper ned till strandparkens nivå, nås trädäck som sträcker sig ut över parken och till strandkanten. De säkerställer en kontakt med vattnet och skapar identitet och tillhörighet. Utsiktsplatserna i trä blir viktiga för både möten och avskildhet längs det stråk som Strandparken utgör.

En viktig funktion i Strandparken är också ytor för infiltration av dagvatten. Både planterade ytor och gräsytor mot Husarviksgatan ligger på en något lägre nivå än gångvägen som löper genom parken. Infiltrationsytorna kan vid stora regn svämmas över och under torra förhållanden fungera som gröna vistelseytor för picknick, vila och lek.

BILD 6:1:2 Perspektiv Strandparken

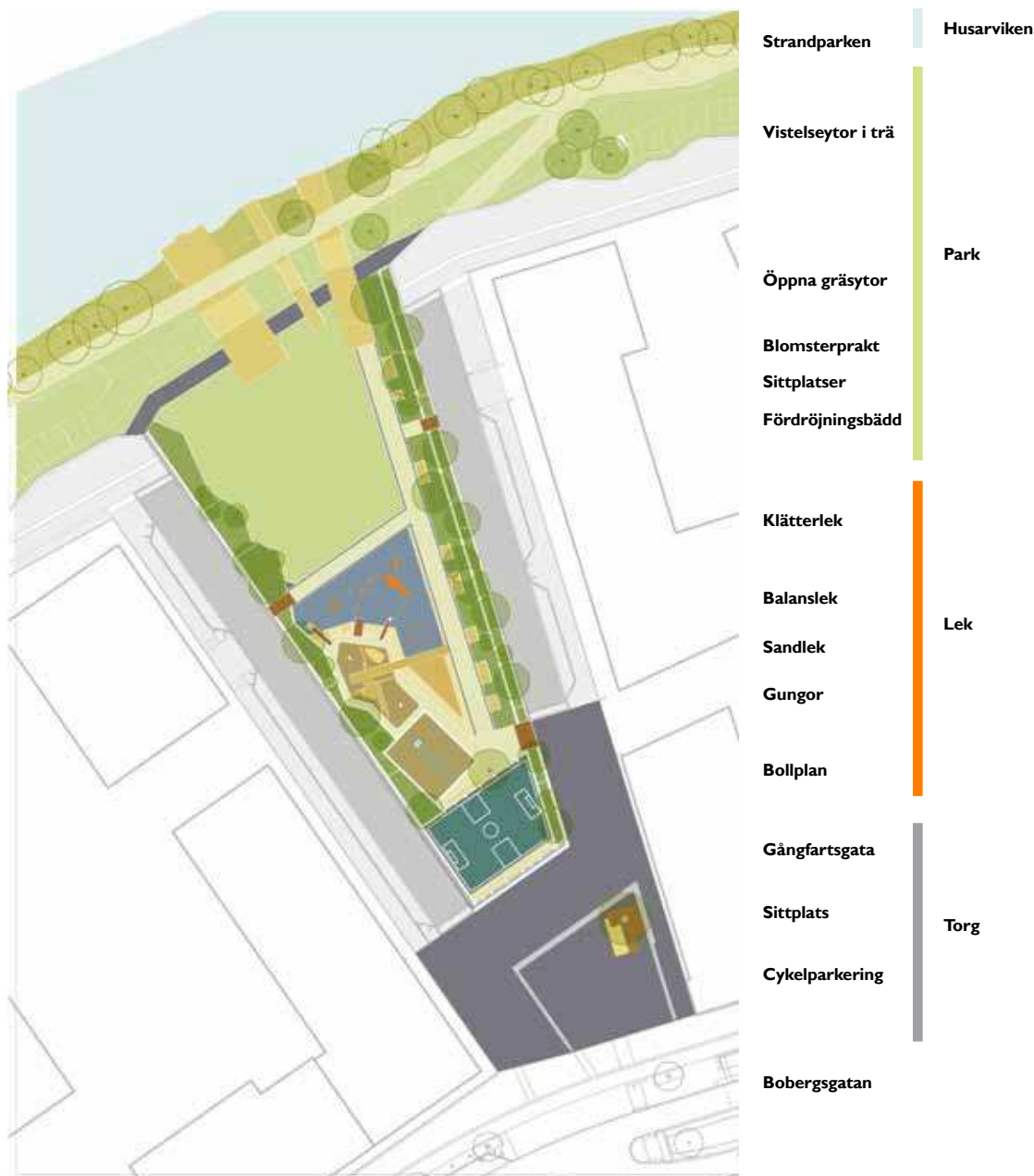

BILD 6:2:1 Planillustration och beskrivning Båthusparkens olika funktioner.

Båthusparken

Båthusparken är en kvarterspark som öppnar sig som ett grönt rum mellan kvartersbebyggelsen inom närliggande Norra 2 och Brofästet. Parken är en tydlig målpunkt i området och utformas i tre delar: torg, lek och park. Det öppna rummet blir en tydlig länk mellan det historiska Gasverksområdet, den nya bostadsbebyggelsen och Strandparken mot Husarviken. Mellan Bobergsgatan i söder och Strandparken i norr finns en höjdskillnad på fem meter, som integreras i parkens gestaltning: Torget är en övre hårdgjord yta mot Bobergsgatan som trappas ned till en i parken nedsänkt bollplan som kantas av sittbara steg, en lekplats tar vid som terrasseras med en lekfull slänt mot en grön öppen yta som möter vattnet med slänter och trappade trädäck som skjuter ut mot Husarviken.

Parken kantas på båda sidor mot omgivande gator av planterade nedsänkta ytor med stora träd – fördröjningsbäddar för dagvatten som trappas med dämmen ned mot Husarviken. Parkrummet tydliggörs med en rumsavskiljande skärm av trä som varierar i äthet och höjd. En frodig perennplantering mot parkens östra sida gör att träskärmen även kläs in i grönska med klätterväxter och bildar med parkträden en grön rygg. Längs den gröna östra kanten löper en grusad gångväg som kopplar samman parkens olika delar och entréer. Mot gångvägen ligger sittplatser infällda mellan träd och blomsterprakt – platser för enskildhet och samvaro.

BILD 6:2:2 Sektion genom Torget och Båthusparken. Till höger Husarviken.

BILD 6:2:3 Perspektiv över Båthusparken från Husarvikens strand.

Mot torget inleds parken med aktivitetsytor för lek och sport, innehållande en inhägnad multifunktionsyta för bollspel och varierade lekytor för små och stora barn. Ett tema för lekplatsen är ”Båthuset”, och som även namnet Båthusparken anspelar på det historiska båthus som ligger beläget på andra sidan av Husarvikens strand. Lekens övre del är ”land” med gungor, balanslek, gungdjur och sandlek. Tre små båthus skjuter ut i ”vattnet” som är lekens nedre del som innehåller en klätterlek som utmanar olika åldrar.

I parkrummet närmast Strandparken öppnar sig en generös gräsyta med plats för picknick, sol, umgänge och fri lek. Trädäck mot slänten ligger som mattor infällda i gräsyterna och trappas ned till Strandparkens lägre nivå och förlängs ut mot Husarviken som vistelseytor nära vatten.

6:2 Torg

Torget

Torgytan ansluter till Bobergsgatan och är en viktig länk mellan Båthusparken och Gasverksområdet på andra sidan gatan. Torget beläggs med ett mönster av marktegel, ett tidlöst naturmaterial som även refererar till Gasverkets historiska byggnader uppförda i tegel. En övre plan yta i nivå med Bobergsgatan ger plats för låncykelar på den västra sidan och ett karaktärsskapande vårdräd på den soliga östra sidan, med en generös sittmöbel under sig. Östra sidan ger även plats för en mindre uteservering. Torgets mittdel lämnas öppet och kan ge plats för möten och t.ex. tillfälliga mindre marknader. Torgets övre del trappas sig ned till tegelbelagda ytor som möter de omgivande lokalgatorna i nivå och är en del av ett gångfartssystem där gående och biltrafik delar utrymme.

BILD 6:2:4 Perspektiv rampen från Husarvikstorget ner till Husarviksgatan

BILD 6:3:1 Perspektiv över huvudstråket genom den nya stadsdelen, Bobergsgatan

6:3 Gator

I linje med det övergripande miljöprogrammet för Norra Djurgårdsstaden ska gående och cyklister ges högst prioritet, medan privatbilar ges lägst prioritet i trafiksystemet. Detta ska avspeglas i hur områdets gator gestaltas och organiseras. Samtidigt ska gatustrukturen vara logisk och tydligt avläsbar, med en variation mellan den storskaliga huvudgatan, de mindre angränsningsgatorna och smala, intima stråk som skapar ett finmaskigt nät i området.

Huvudstråk

Planområdet inkluderar i söder Bobergsgatan, den framtida huvudgatan genom Gasverksområdet. Denna utformas som en esplanadgata med bredare trottoarer, enkelriktade cykelbanor, trädplanteringar, långsgående parkering och körfält. Mittremsan är generös med träd och markvegetation samt omhändertagande av dagvatten. Gatans bredd och utformning medger att en framtida stadspårväg kan dras här och förbättra tillgången till kollektivtrafik ytterligare. Vid en sådan lösning dras spåren i delad körbana med bil och buss.

Trottoarer och övriga gångytor beläggs med betongplattor med inslag av gatsten – körytor och cykelbanor med asfalt. Trädgaller, trädskydd och vissa övriga detaljer utförs i rosttrög plåt.

Längs gatan möjliggörs för verksamheter att etablera sig genom anläggandet av lokaler i förhöjda bottenvåningar. Den befintliga gasverksbebyggelsen öppnas för nya verksamheter

att etablera sig. Ambitionen är att skapa ett levande och attraktivt stadsrum där den befintliga, kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsen möter den tillkommande stadsbebyggelsen.

Lokalgator

Lokalgatorna utgörs av Torggatan, Brygggatan och Brogatan. Gemensamt för lokalgatorna är att de utformas med system för omhändertagande av dagvatten, som leds till olika fördröjningsbäddar. Torggatan som ligger i anslutning till Båthusparken använder parkytan för att omhänderta dagvattnet. Längs Brygggatan leds dagvattnet till frodiga nedsänkta planteringar med träd och varierad markvegetation. Broar av rosttrög stålplåt skapar tvärförbindelser över planteringarna i anslutning till gångbanor och bostadsentréer.

I övrigt utformas gatorna som ”standardgator” vad gäller material för nya utbyggnadsområden – med asfalt på körytorna, kantstöd av granit och betongplattor på gångytorna. Parkeringsytor beläggs med betongplattor av mindre storlek.

Husarviksgatan

Husarviksgatan utgör en sammanbindande länk mellan planområdets kvarter och Strandparken och Husarviken i norr. Den utformas som en gångfartsgata där bilister och cyklister samsas på de gåendes vi kör. Husarviksgatan får en avvikande beläggning av ljus asfalt. Sidan som möter parken har en böljande form markerad av en tydlig fris i mörkt tegel. En möbleringszon med sittplatser och belysningsstolpar löper längs gatans södra sida, även den belagd med marktegel. Gatans dagvatten leds ytligt till Strandparkens infiltrationsytter.

BILD 6:3:2 Perspektiv över lokalgatan Bryggatan med dagvattenhantering i frodiga planteringar

BILD 6:3:3 Perspektiv över lokalgatan Husarviksgatan

6:4 Utrustningsprogram

Ett utrustningsprogram för den nya bebyggelsen i Hjorthagen har tagits fram. Utrustningsprogrammet är tänkt som ett stöd vid projektering av gaturum, parker och kvartersmark i de olika delområdena i Norra Djurgårdsstaden. Det ska ge riktlinjer för materialval, färgsättning och karaktär på utrustning. Det innehåller också delar av belysningsprogrammet. Vissa föreslagna produkter som stamskydd, markgaller och pollare utformas specifikt för den nya stadsdelen. Andra är hämtade från olika utrustningsföretag. Utrustningsprogrammet ska vara en sammanställning av de produkter som ska användas i området.

Målsättningen med programmet är att skapa en enhetlig stadsmiljö. Utrustningen ska bidra till att hålla samman den nya stadsdelen samt att ge den en egen karaktär som förstärker områdets ursprungliga industriella identitet. Den valda utrustningen ska ha ett enkelt och kraftfullt uttryck och ska fungera både i den bevarade äldre bebyggelsen av tegel och i de nya bostadskvarteren.

6.5 Färgsättning

Norra Djurgårdsstadens färgskala för de offentliga elementen föreslås gå i grått och rostrött. Dessa färger går i ton med både den äldre tegelarkitekturen och de moderna bostadskvarteren. Kulören ska vara ett sammanhållande element i området och omfatta all utrustning. Den utrustning som målas föreslås ha färgen RAL 7043. Exempel på element som kommer att målas är metalldelar på bänkar, räcken, elskåp, p-mätare och ovanjordiska sopnedkast. För att skapa enhetlighet kan samma färg även användas på målade detaljer på byggnader som stuprör och skärmtak.

6.6 Material

Den offentliga möbleringen ska lyfta fram och bevara områdets ursprungliga industrikaraktär med robusta och enkla material. Det är viktigt att materialen är tidlösa, har lång hållbarhet och till största del är underhållsfria. Materialen skall i så stor utsträckning som möjligt vara miljövänligt producerade. Som genomgående material i området föreslås granit, trä, gjutjärn och cortén.

6:7 Belysning

Principen för utformning av belysning och armaturval är att det skall vara mycket diskret. En armaturtyp för gator, Scala Midi, och en typ för parker, Hess Novara. Design och färgsättning är vald med tanke på att det skall fungera både i nybebyggelsen och i den historiska gasverksmiljön. På utvalda platser utförs anpassad effektbelysning som komplement till allmänbelysningen. Ett belysningsprogram för hela utbyggnadsområdet är framtaget, daterat 2008-02-14, med senare uppdateringar

6:8 Konstnärlig utsmyckning

Ett övergripande program för offentlig konst har utarbetats tillsammans med Stockholm Konst.

BILD 6:4:1 Markgaller

BILD 6:4:2 Stol

BILD 6:5:1 Färg RAL 7043

BILD 6:6:1 Mur mot förgårdsmark

BILD 6:7:1 Belysningsexempel Hess Novara

BILD 6:7:2 Belysningsexempel Scala Midi

6:9 Skyltning / Vägvisning

Skyltning och vägvisning utformas dels så att antalet skyltar minimeras genom samutnyttjande av stolpar dels så att orienteringen inom området speciellt beaktar behov för personer med nedsatt orienteringsförmåga.

6:10 Tillgänglighet och användbarhet för funktionshindrade

Genomförandet och utformningen av den tillgänglighetssatsningen för planområdet regleras väsentligen i andra former än i detta kvalitetsprogram för gestaltning. Detaljplanen reglerar utformningen av kvartersformer, angöringsavstånd, lutningar på yttre gatu- och gångvägssystem mm. PBL, BVL med tillhörande förordningar och BBR ställer krav på tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- och orienteringsförmåga.

Kommunfullmäktige har beslutat att Stockholm ska bli ett föredöme i fråga om tillgänglighet och användbarhet för personer med funktionsnedsättning av olika slag. Det övergripande målet är att Stockholm ska vara världens mest tillgängliga huvudstad. Det finns utöver bestämmelser och lokala politiska beslut ett antal dokument som ska vara vägledande för utformningen av yttre och inre miljö i syfte att åstadkomma en förebildligt god tillgänglighet och användbarhet för personer med funktionsbegränsningar. I exploateringsavtal/tomt-rättsupplåtelse finns särskilt avsnitt om tillgänglighet och hänvisning till:

► ”Stockholm – en stad för alla”, stadens reviderade utemiljöprogram/ Riktlinjer för handikappanpassning i utemiljön.

Vägledning för bostadsutformningen bör också sökas i följande dokument:

► ”Bygg ikapp handikapp”, Byggtjänst och Hjälpmedelsinstitutet, 2001

